

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU
SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W GMINIE ŚWIDWIN

|

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.4
1.1. CZYM JEST CUS?	56
2. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU	78
2.1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	1011
2.1.1. INFORMACJE OGÓLNE I POŁOŻENIE.....	1011
2.1.2. DEMOGRAFIA.....	1112
2.1.3. RYNEK PRACY	1415
2.1.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA	1819
2.1.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE.....	2021
2.1.6. OPIEKA ZDROWOTNA I BEZPIECZEŃSTWO	2526
2.1.7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	2829
2.1.8. KULTURA.....	3031
2.2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ	3334
2.2.1. DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	3334
2.2.2. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ	3839
2.2.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA	4243
2.2.4. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	4344
2.2.5. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE.....	5051
2.2.6. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA.....	5354
2.2.7. OSOBY STARSZE, NIESAMODZIELNE I Z NIEPEŁNOPRAWNOŚCIAMI.....	5657
2.3. ANALIZA SWOT	6061
2.4 WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH	6263

1.1. CZYM JEST CUS?

Centrum Usług Społecznych (dalej: CUS) to nowa jednostka organizacyjna, powołana na podstawie Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818; dalej Ustawa o CUS), której zadaniem jest wdrożenie i koordynowanie międzysektorowego lokalnego systemu realizacji usług społecznych. Celem działania CUS jest integracja, rozwój i poszerzenie dostępności usług społecznych, uwzględniających potrzeby członków samorządowych wspólnot terytorialnych (osób, rodzin, grup społecznych). Podstawową regułą funkcjonowania CUS jest zasada empowerment, rozumiana jako umożliwienie, upodmiotawianie, wzmacnianie jednostki, /rodziny/grupy społecznej w oparciu o jej zasoby. CUS w swojej specyfice zawiera nie tylko pakiet usług społecznych podmiotów użyteczności publicznej, lecz także społeczne formy wsparcia, takie jak wolontariat, samopomoc, pomoc sąsiedzka. Wdrożenie CUS przynosi określone korzyści, do których można zaliczyć:

- szerszy dostęp do usług społecznych
- zintegrowany system wsparcia
- spersonalizowana i rozwinięta oferta usług
- efektywne wykorzystanie potencjału lokalnych usługodawców
- uproszczenie procedur
- rozwój lokalnej aktywności społecznej

CUS to przejaw zmiany systemowej jako kolejnego etapu budowania w Polsce nowoczesnego systemu zabezpieczenia społecznego, w ramach którego publiczne wsparcie usługowe będzie dostępne nie tylko dla osób i rodzin z trudnościami oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, lecz także dla ogółu mieszkańców.

CUS na terenie Gminy Świdwin to jednostka organizacyjna typu 1, tj. działająca na obszarze jednej gminy i powstała poprzez przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wszystkie zadania, w tym usługi społeczne, realizowane dotychczas przez ośrodek pomocy społecznej oraz inne wybrane i nierealizowane dotąd przez ośrodek pomocy społecznej zostaną przekazane do realizacji CUS. Zakres zadań i sposób organizacji CUS zostanie określony w statucie przyjętym przez Radę Gminy na mocy uchwały. Zostanie również opracowany regulamin organizacyjny CUS. Ostatecznie nastąpi podjęcie przez Radę Gminy uchwały o powołaniu CUS.

Przy wykonywaniu zadań Centrum Usług Społecznych:

- oferuje określone usługi społeczne wszystkim osobom uprawnionym (zasada powszechności),
- ma na względzie dobro osób korzystających z usług społecznych, w szczególności potrzebę respektowania poczucia ich podmiotowości i bezpieczeństwa (zasada podmiotowości),
- zachowuje standardy jakości usług społecznych (zasada jakości),
- zmierza do zapewnienia usług społecznych jak najpełniej odpowiadających na potrzeby wspólnoty samorządowej, z uwzględnieniem różnych faz życia oraz sytuacji rodzin (zasada kompleksowości),
- współpracuje z organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podmiotami wykonującymi działalność leczniczą w rozumieniu Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz osobami fizycznymi i prawnymi (zasada współpracy),
- mając na względzie potrzeby wspólnoty samorządowej, podejmuje działania zmierzające do rozszerzenia oferty usług społecznych, przy wykorzystaniu potencjału podmiotów realizujących usługi społeczne na obszarze działania centrum (zasada pomocniczości),
- dąży do wzmocnienia więzi społecznych oraz integracji i rozwoju wspólnoty samorządowej (zasada wzmacniania więzi społecznych).

2. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU

Diagnoza Potrzeb i Potencjału Gminy Świdwin jest integralną częścią Planu Wdrażania Centrum Usług Społecznych w Świdwinie. Dokument ten określa zasoby i potrzeby gminy oraz wyznacza obszar głównych problemów społecznych, których rozwiązanie stanie się bardziej efektywne dzięki utworzeniu Centrum Usług Społecznych w Gminie Świdwin. Dzięki rzetelnej analizie sytuacji gminy można będzie dostosować zakres usług oferowanych przez CUS do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. W efekcie przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców, a w szczególności tych osób, które są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie Gminy Świdwin zostały zdiagnozowane na podstawie danych statystycznych i sprawozdań. Dodatkowo przeprowadzono analizę strategiczną opartą na identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT/TOWS). Z opracowanej diagnozy wyłaniają się konkretne problemy, nad którymi powinna skupić się gmina w tworzeniu międzysektorowego lokalnego systemu realizacji usług społecznych.

Diagnoza Potrzeb i Potencjału społeczności lokalnej Gminy Świdwin jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Art. 21 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych stanowi:

Art. 21.1. Na podstawie wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych centrum opracowuje diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

2. Diagnoza, o której mowa w ust.1, jest opracowywana na okres 5 lat i podlega aktualizacji w przypadku istotnej zmiany wniosków wynikających z rozeznania, o którym mowa w ust.1.

3. Diagnoza, o której mowa w ust.1, zawiera w szczególności informacje dotyczące:

1) potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych;

2) jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art.3 ust.3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz osób fizycznych i prawnych, wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust.1, na obszarze działania centrum wraz ze wskazaniem wykonywanych przez nie usług (...)

5) Diagnoza, o której mowa w ust.1, jest przekazywana wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz radzie gminy. Przed przekazaniem diagnozy, centrum przeprowadza konsultacje diagnozy ze wspólnotą samorządową.

Na treść Diagnozy mają wpływ również inne akty prawne, do których należą:

- Ustawa o pomocy społecznej,
- Ustawa o systemie oświaty,
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu wykorzystano następujące metody pozyskiwania danych:

DESK RESEARCH. Podstawą tej metody są dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne. Przy sporządzaniu diagnozy gminy wykorzystano dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego, które obejmują okres od 2015 do 2019 roku (chyba że zaznaczono inaczej).

BADANIE ANKIETOWE. Element partycypacji społecznej, uwzględnienie udziału mieszkańców w procesie tworzenia dokumentu. Badania opinii publicznej zostały oparte o kwestionariusz ankietowy, w którym mieszkańcy gminy pytani byli o ogólne warunki życia i dotyczące ich problemy społeczne. Badania ankietowe zostały przeprowadzone w okresie od 10 do 28 marca 2021 roku. Wpłynęło 3 023 ankiet, z czego 1 685 kwestionariuszy wypełniły kobiety, a 1 338 mężczyźni. Badania ankietowe odbywały się w dwóch formach:

- badanie telefoniczne CATI, podczas których wpłynęło 1 518 odpowiedzi. Podczas rozmowy telefonicznej z mieszkańcami ankietę czytał pytania i zapisywał odpowiedzi respondentów,
- badanie internetowe CAWI, podczas których wpłynęło 1 505 odpowiedzi. Badania odbywały się dwutorowo: ankietrzy podczas wizyt domowych zbierali odpowiedzi od mieszkańców gminy i wprowadzali je do formularza internetowego, dodatkowo ogłoszenie o ankietyzacji zostało umieszczone na stronie internetowej gminy i mieszkańcy samodzielnie mogli uzupełnić ankietę. Informacja o ankietowaniu była również rozpowszechniana przez sołtysów gminy oraz poprzez list Wójta Gminy Świdwin. Najwięcej osób wypełniających ankietę było wieku 31-40 lat (892 os.), w wieku 41-50 lat było 794 respondentów, osób w wieku do 30 roku życia było 648, powyżej 50 lat – 689. Najwięcej, bo aż 1 396 osób posiadało wykształcenie średnie, 933 osoby zasadnicze zawodowe, natomiast 425 osób wyższe. Niespełna 46% ankietowanych pracuje na podstawie umowy o pracę, 12,5% jest emerytem lub rencistą, 10,3% respondentów prowadzi własną działalność gospodarczą. Wyniki badań ankietowych będą przedstawiane w ramach każdego analizowanego obszaru oraz we wnioskach z badań społecznych.

SPOTKANIA KONSULTACYJNE. Podczas pierwszego spotkania wójt gminy wraz z pracownikami Urzędu Gminy oraz Kierownik i pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie zapoznali się z harmonogramem prac nad Diagnozą oraz nad Planem Wdrożenia CUS. Również zostały przeprowadzone wywiady pogłębione indywidualne i grupowe z przedstawicielami różnych grup wiekowych i zawodowych gminy. Podczas spotkań respondenci określili: grupy społeczne najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym, problemy społeczne które dotyczą mieszkańców gminy, działania niezbędne do realizacji w ramach CUS. Wyniki spotkań konsultacyjnych określa rozdział 2.4 dokumentu.

KONSULTACJE SPOŁECZNE. Bardzo ważny element partycypacji społecznej, proces dialogu pomiędzy przedstawicielami władz (każdego szczebla - od lokalnych po centralne) a mieszkańcami, mający na celu zebranie głosów mieszkańców i w oparciu o nie podjęcie przez władze optymalnych decyzji w sprawach publicznych. Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone za pośrednictwem ankiety podczas badania ankietowego.

W aspekcie wzmocnienia kapitału społecznego szczególnie istotne są działania zmierzające do zwiększenia spójności społecznej. Instrumenty polityki społecznej powinny być nastawione przede

wszystkim na likwidację bądź minimalizację przyczyn wykluczenia. Ważna jest integracja społeczna i ekonomiczna. Należy podjąć działania, które będą częścią aktywnej polityki społecznej, a osoby dotknięte dysfunkcjami i deficytami będą miały szansę w pełni uczestniczyć w codziennym życiu ogółu społeczeństw.

2.1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1.1. INFORMACJE OGÓLNE I POŁOŻENIE

Gmina Świdwin położona jest w centralnej części powiatu świdwińskiego, w środkowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Gmina leży w bezpośrednim sąsiedztwie Pojezierza Drawskiego, na tzw. Wysoczyźnie Łobeskiej. Przez teren gminy od południowego wschodu ku północy i dalej na południowy zachód przepływa rzeka Rega, której długość na terenie gminy wynosi 48 km.

Główne jeziora gminy to:

- Oparzno,
- Bystrzyno Wielkie,
- Bystrzyno Małe,
- Lekowo.

Gmina zajmuje powierzchnię 24.725 ha, co stanowi 23,00% powierzchni powiatu świdwińskiego. Gmina Świdwin ma głównie charakter rolniczy- użytki rolne zajmują 64,80% jej powierzchni, tereny leśne 26,60 % a wody 2,20%. Ponad 87,00% użytków rolnych to grunty orne, zaś pozostałą część zajmują sady i użytki zielone. Znaczną część gminy obejmują obszary objęte ochroną w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. W gminie znajduje się wiele zabytków, wśród których najliczniej reprezentowane są kościoły, pałace i parki dworskie. Na obszarze gminy znajdują się również osady obronne stanowiące zabytki archeologiczne. Gmina sąsiaduje z Miastem Świdwin, od północy z Gminami Sławoborze i Rąbino, od wschodu z Gminą Połczyn-Zdrój, od południa z Gminą Brzeżno, a od zachodu z Gminami Łobez oraz Resko. Od Morza Bałtyckiego dzieli ją 50 km a od granicy polsko-niemieckiej – 120 km. Przez gminę prowadzą drogi wojewódzkie:

- nr 151, łącząca siedzibę gminy Świdwin z Łobzem,
- nr 152 do Połczyna - Zdroju i przez Starogard z Reskiem,
- nr 162 przez Sławoborze do skrzyżowania z drogą krajową nr 6 oraz przez Brzeżno do Drawskiego Pomorskiego.

Przez teren powiatu przebiega ważna trasa kolejowa, łącząca Szczecin i Gdańsk.

Siedziba władz miejskich, gminnych oraz powiatowych zlokalizowana jest na terenie Miasta Świdwin. W skład gminy wchodzi 45 miejscowości, w tym 18 sołectw: Bełtno, Berkanowo, Bierzwnica, Bystrzyna, Cieszeniewo, Cieszyno, Kluczkowo, Krosino, Lekowo, Łąkowo, Niemierzyno, Oparzno, Rogalino, Rusinowo, Sława, Smardzko, Stary Przybysław, Świdwinek. Każde z sołectw znajduje się w promieniu ok. 10 km od Miasta Świdwin.

Gmina współpracuje również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w regionie, w ramach Kontraktu Samorządowego Strefa Centralna oraz Lokalnej Grupy Działania – „Powiatu Świdwińskiego”. Od wielu lat Gmina Świdwin działa w partnerstwie z niemiecką gminą Sanitz.

Warto również podkreślić, że Gmina Świdwin znajduje się w Specjalnej Strefie Włączenia, w której skumulowane są wiejskie obszary, cechujące się niskimi szansami rozwojowymi. Problemy występujące w gminie są charakterystyczne dla regionów, które w latach 90. musiały przeprowadzić likwidację PGR-ów.

2.1.2. DEMOGRAFIA

Zgodnie z danymi Ewidencji Ludności, Gminę Świdwin w 2020 roku zamieszkiwało 5807 osób, w tym 2857 kobiet oraz 2950 mężczyzn. W porównaniu z danymi z 2016 roku, nastąpił spadek mieszkańców o 344 osoby, co stanowi 6,00 % ogółu mieszkańców.

Ponadto nastąpiły **zmiany w strukturze mieszkańców** według grup ekonomicznych:

- o zmniejszyła się liczba osób w wieku 17 lat i mniej, czyli mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym - tj. 1140 osób w roku 2015 do 1087 osób w 2020 roku,
- o zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym z 3953 osób w 2015 roku do 3661 osób w 2020 roku,
- o wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym, tj. dla mężczyzn -65 lat i więcej, dla kobiet -60 lat i więcej; w 2015 roku zanotowano 958 osób, natomiast w roku 2020- 1059 osób.

Obrazuje to wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 1. Ludność według ekonomicznych grup wieku w Gminie Świdwin w latach 2015-2019

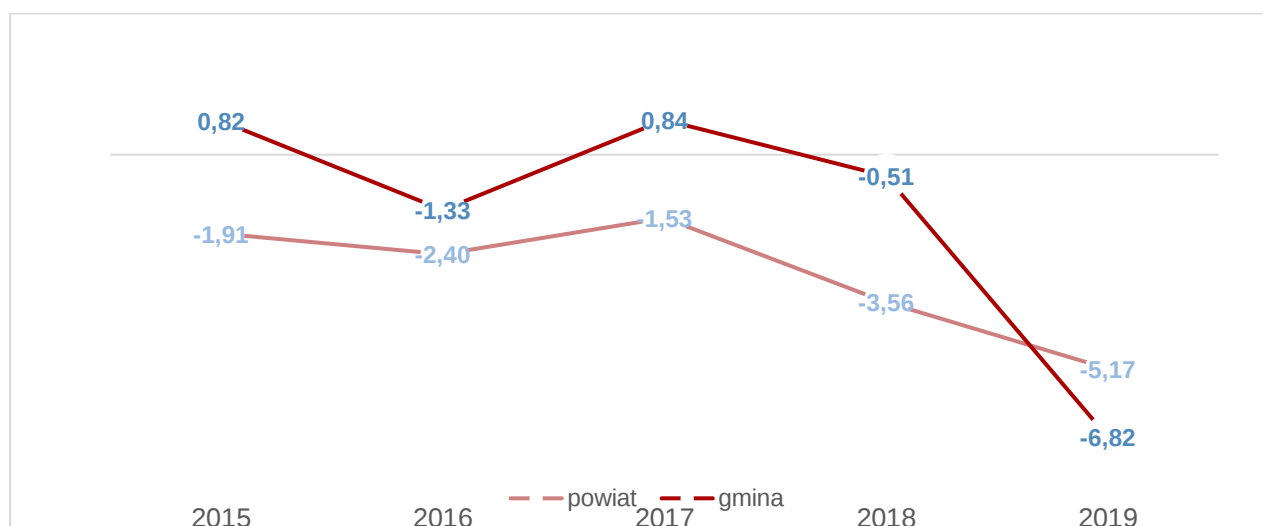
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak pokazuje wykres, systematycznie spada liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, natomiast wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Problemem Gminy Świdwin, jak i całego powiatu świdwińskiego jest **spadek współczynnika przyrostu naturalnego**. W analizowanym okresie, w latach 2015 - 2019, zanotowany został spadek urodzeń żywych przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów.

Współczynnik przyrostu naturalnego to stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów do liczby ludności w połowie badanego okresu lub do średniego stanu ludności w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności).

Wykres 2. Współczynnik przyrostu naturalnego w latach 2015-2019

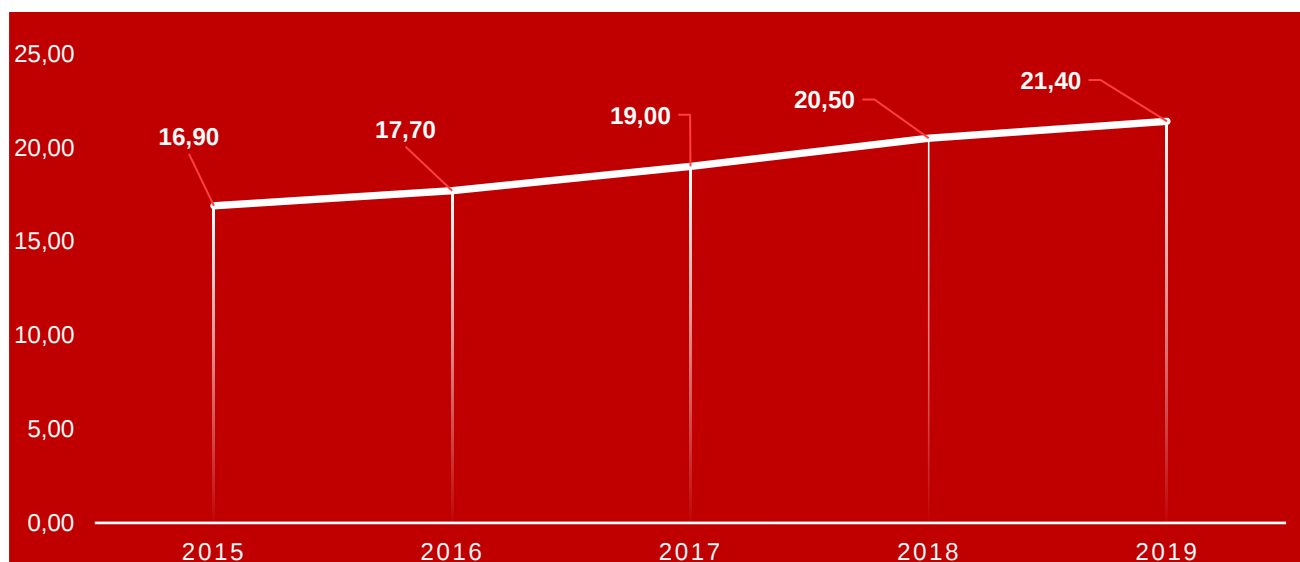
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zjawiskom tym towarzyszy globalny proces wydłużania się **przeciętnego czasu trwania życia** człowieka, związany jest z postępowaniem medycyny i upowszechnianiem się prozdrowotnych postaw. Potwierdzeniem jest wzrost wartości współczynnika obciążenia demograficznego.

To stosunek liczby osób w wieku 65 lat i starszych do liczby osób w wieku produkcyjnym (od 15 do 64 lat). W Gminie Świdwin wartość współczynnika obciążenia demograficznego wzrosła z 16,90% w 2015 roku do 21,40% w 2019 roku, jest ona jednak niższa w stosunku do danych dla powiatu i województwa. W powiecie osiągnęła wartość 25,80% a w **województwie** 27,50%.

Wykres 3. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Świdwin, w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odpowiedzią Gminy Świdwin na trendy społeczne związane ze **starzeniem się społeczeństwa** jest prowadzenie polityki senioralnej, która ma na celu aktywizację seniorów oraz pomoc dla nich w codziennych czynnościach. Z inicjatywy Wójta w 2018 roku został utworzony Klub Senior + w Krosinie oraz w 2019 roku Klub Senior + w Rogalinie. W bieżącym roku, tj. 2021 działalność rozpoczął Klub Senior + w Cieszeniewie. Każdy z Klubów Seniora, powstał w ramach Wieloletniego Programu Senior + na lata 2015 - 2020. Ponadto Gmina Świdwin w latach 2018- 2019 była realizatorem Programu Rządowego „Opieka 75 +”, którego głównym celem było zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób samotnych

w wieku 75 lat i więcej w gminach do 20 tys. mieszkańców. Na terenie gminy realizowana jest również Zachodniopomorska Karta Seniora. Karta umożliwia korzystanie, na preferencyjnych warunkach, z katalogu ofert z zakresu kultury, edukacji, rekreacji, transportu i innych usług oferowanych przez partnerów programu.

Podsumowując, pomimo szeregu podjętych działań przed gminą nadal stoją nowe wyzwania, by znaleźć skuteczny sposób jak zwiększyć współczynnik dzietności oraz liczebność mieszkańców w wieku produkcyjnym, a także kontynuować działania na rzecz osób starszych. Podjęte inicjatywy powinny przede wszystkim mieć na celu poprawę warunków życia w gminie, poprzez:

- wsparcie lokalnych inwestorów w tworzeniu nowych miejsc pracy,
- ulgi i programy dla rodzin wielodzietnych,
- przeciwdziałanie postępującej niepełnosprawności psychofizycznej seniorów poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej dla osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem bezpłatnych badań profilaktycznych.

Należałoby także dołożyć wszelkich starań, by przeciwdziałać poczuciu osamotnienia wśród osób starszych, poprzez integrację międzypokoleniową, jak również zadbać o działania zapobiegające izolacji społecznej osób starszych

2.1.3. RYNEK PRACY

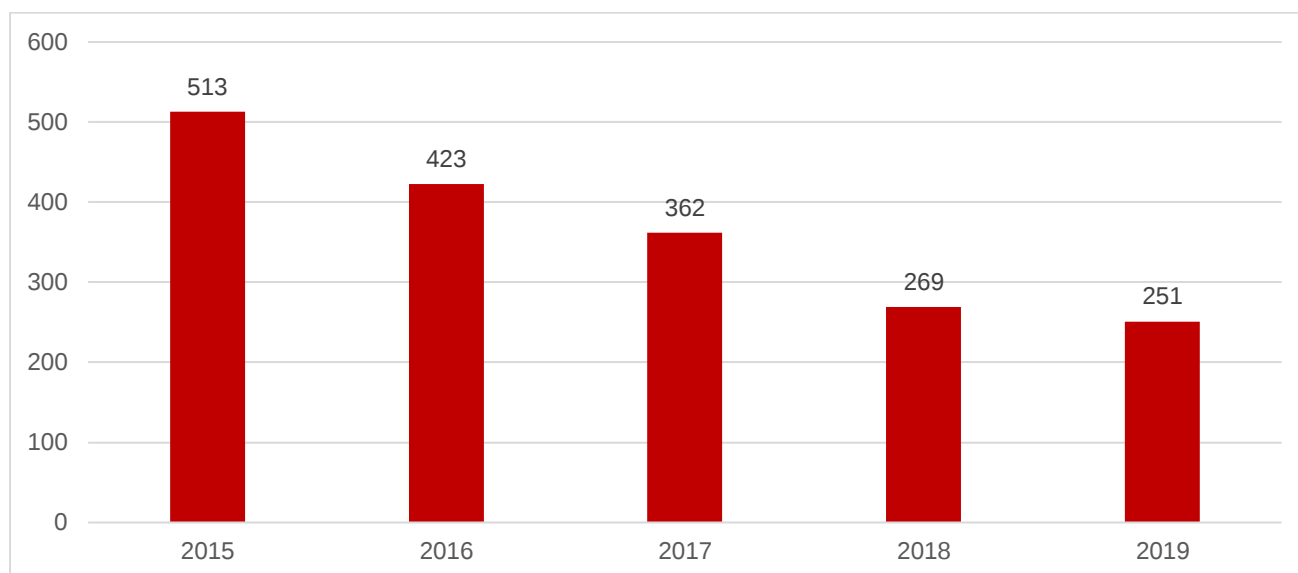

Na podstawie danych otrzymanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Świdwinie zauważyć należy ogólny spadek liczby osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne na przestrzeni 5 lat. Spadek ten kształtuje się na poziomie 2,00 %. W 2015 roku 513 osób (296 kobiet oraz 217 mężczyzn) było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. W 2019 roku liczba ta spadła do 251 osób (144 kobiety i 107 mężczyzn). W roku 2020 liczba ta wyniosła 263 osoby (152 kobiety oraz 111 mężczyzn). Na terenie Gminy Świdwin więcej jest bezrobotnych kobiet niż mężczyzn. Większy odsetek kobiet wśród osób poszukujących pracy wynika m.in. z obowiązków macierzyńskich i niechęcią zatrudniania przez pracodawców kobiet wychowujących małe dzieci lub potencjalnie mogących zostać matkami w najbliższym czasie. Trudniejszy jest także powrót do aktywności zawodowej kobiet po przerwie związanej z macierzyństwem.

Wskaźnik bezrobocia w gminie w 2019 roku wyniósł 13,90%, a w powiecie 12,70%. Jest on znacznie wyższy niż w województwie (6,70%). W 2020 roku zanotowano dwuprocentowy wzrost wskaźnika

na poziomie województwa i powiatu, co najprawdopodobniej związane było z pogarszającą się sytuacją na rynku pracy wskutek pandemii SARS-CoV-2.

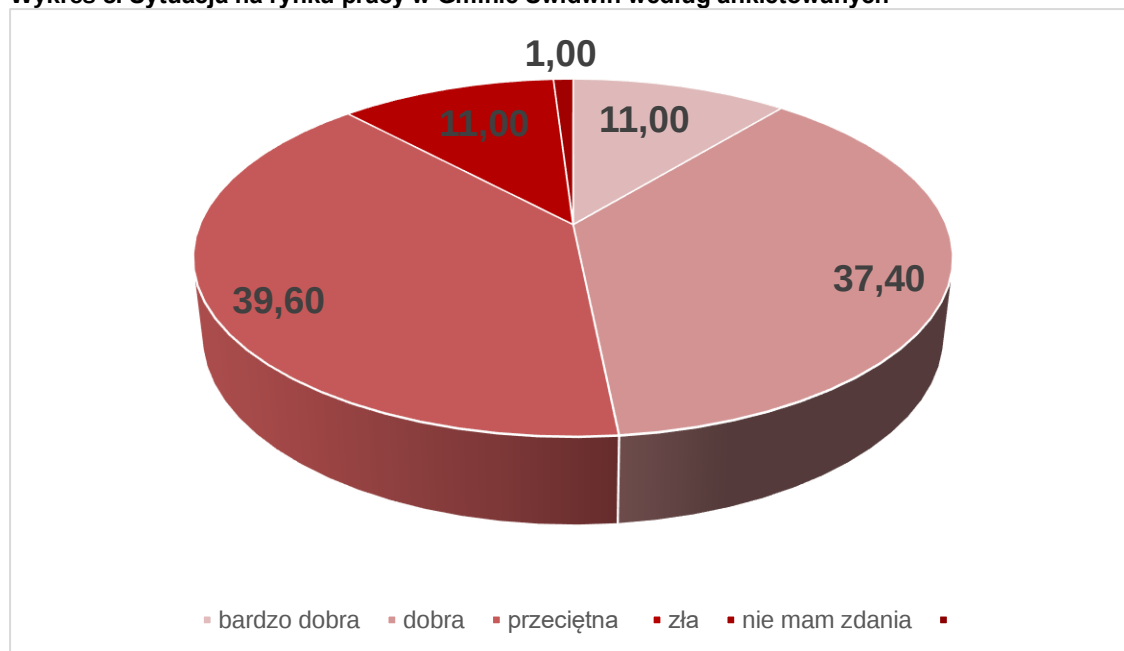
Wykres 4. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Świdwin w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkańcy Gminy Świdwin biorący udział w badaniu ankietowym w 54,4% przeciętnie ocenili możliwość znalezienia pracy i poziom zarobków na lokalnym rynku pracy, 19,2% uważa sytuację na rynku pracy za dobrą. Zaledwie 2,4 % ankietowanych sądzi, że sytuacja na lokalnym rynku pracy jest bardzo dobra. 23,9% respondentów negatywnie określiło sytuację na rynku lokalnym. Biorąc pod uwagę powyższe analizy oraz odpowiedzi ankietowanych, można stwierdzić, że sytuacja na terenie Gminy Świdwin dotycząca rynku pracy nie jest zadowalająca. We wspomnianej ankiecie respondenci wskazali bezrobocie jako najczęstszy problem dotyczący mieszkańców Gminy Świdwin (57,6%). Zatem spadek bezrobocia wynikający z danych GUS oraz PUP w Świdwinie może być jedynie pozorny i związany np. z utratą prawa do ubezpieczenia zdrowotnego, zatrudnieniem w „szarej strefie” oraz migracją mieszkańców gminy do większych miast w celu podjęcia zatrudnienia. Według ponad połowy ankietowanych (57,1%), zadaniem jakie powinien podjąć samorząd gminy, aby ograniczyć obszary problemów społecznych, jest tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.

Wykres 5. Sytuacja na rynku pracy w Gminie Świdwin według ankietowanych

Źródło: Badania ankietowe

Powiatowy Urząd Pracy w Świdwinie wykonuje zadania mające na celu przeciwdziałanie bezrobociu poprzez aktywizację osób bezrobotnych. Jedną z form aktywizacji zawodowej jest **staż**.

Staż stanowi formę aktywizacji zawodowej osoby bezrobotnej, która umożliwia nabycie umiejętności praktycznych/kompetencji do wykonywania pracy przez realizowanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Staż odbywa się na podstawie umowy zawartej przez starostę z pracodawcą, według określonego programu. Stażysta otrzymuje co miesiąc stypendium w wysokości 120,00 % zasiłku dla bezrobotnych.

Opierając się na danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świdwinie zauważyć można znaczny spadek w liczbie osób, które odbywały staże organizowane przez PUP. W 2016 roku ukończyło staż 26 osób, a w roku 2019 tylko 11 osób.

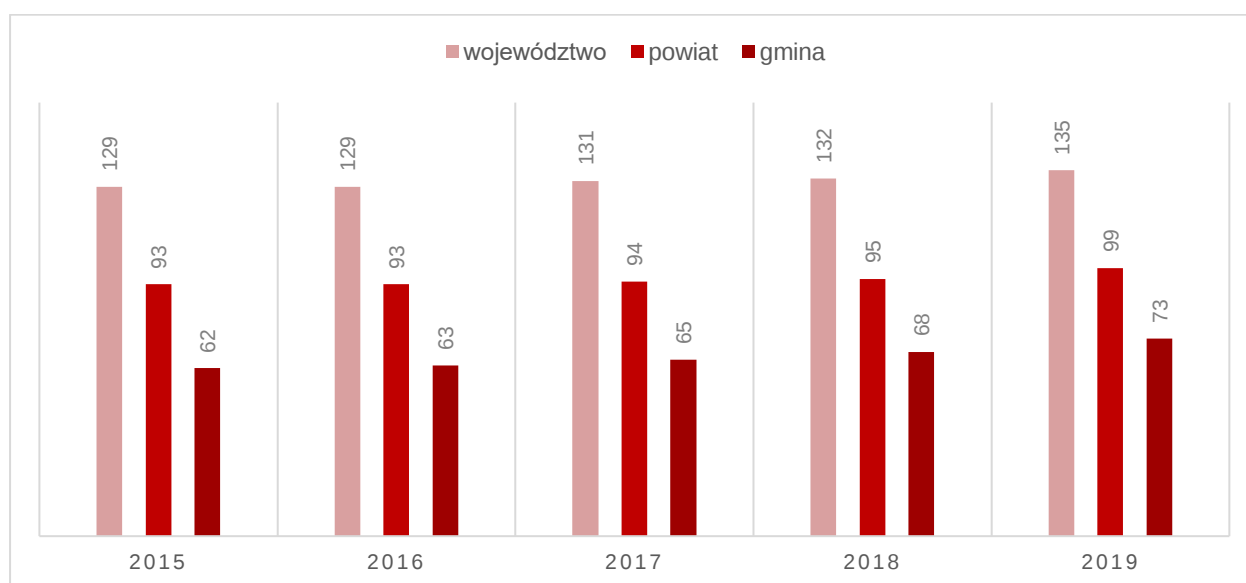
PUP w Świdwinie udziela także **dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej**. Tego rodzaju forma wsparcia przeznaczona jest dla osób bezrobotnych, absolwentów CIS (Centrum Integracji Społecznej), absolwentów KIS (Klub Integracji Społecznej) lub dla osób niepozostających w zatrudnieniu lub niepodjęających innej pracy zarobkowej, opiekunów osoby niepełnosprawnej, którzy chcą założyć własną działalność gospodarczą. Na przestrzeni 5 lat z powyższej formy wsparcia

skorzystało łącznie 61 osób, z którymi PUP podpisał umowy o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej. Najwięcej osób z tej formy wsparcia skorzystało w roku 2017 (21 osób) oraz w 2018 (20 osób), podczas gdy w 2020 roku zaledwie 6 osób.

Zgodnie z ustawową definicją **prace społecznie użyteczne** oznaczają prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Do wykonywania prac społecznie użytecznych mogą być kierowane również osoby uczestniczące w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielniania, lokalnym programie pomocy społecznej lub indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60,00 % minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Świadczenie to może być w całości finansowane z budżetu gminy. Z tej formy wsparcia na terenie Gminy Świdwin w ciągu ostatnich 5 lat skorzystało 241 osób. Zauważyć można bardzo duży spadek liczby osób, które skorzystały z tej formy wsparcia; w 2016 roku odnotowano 63 osoby a w roku 2019 tylko 33 osoby. Spadek kształtuje się na poziomie 52,00 %.

Gmina Świdwin charakteryzuje się niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości, czyli podmiotami gospodarki narodowej wpisanymi do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców. Niewątpliwie wpływa to na proces likwidacji negatywnych skutków przemian społeczno-gospodarczych.

Wykres 6. Podmioty na 1 000 mieszkańców zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podsumowując, kontynuacja wsparcia dla osób biernych zawodowo, międzysektorowa współpraca lokalnych władz, organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego, przy jednoczesnym wsparciu finansowym ze środków krajowych oraz unijnych spowoduje uaktywnienie gospodarcze tego regionu i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców. Należy jednak uwzględnić skutki gospodarcze pandemii SARS-CoV-2, które mogą spowolnić ten proces. Ponadto, cechą charakterystyczną dla Gminy Świdwin i lokalnego rynku pracy jest jego sezonowość, wiążąca się ze wzrostem bezrobocia w chłodniejszej porze roku i spadkiem w okresie wiosenno–letnim. Istotne znaczenie ma tutaj działalność związana między innymi z turystyką, rolnictwem czy budownictwem. Znaczna część firm znajdujących się na terenie Gminy Świdwin to firmy rolne, które zatrudniają pracowników na czas określony.

2.1.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA

najemców.

Gmina Świdwin w swoich zasobach posiada 36 lokali, z których 32 pozostają w stosunku najmu. Jak wynika z informacji otrzymanych z Urzędu Gminy Świdwin, z Referatu Rolnego, Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej, Gmina Świdwin w latach 2016 – 2020 przyznała 4 lokale mieszkalne (w 2018 r. - 2; w 2019 r. - 2), przy czym 2 umowy zawarte zostały z osobami od lat zamieszkującymi w lokalach stanowiących własność Gminy Świdwin na prawach członków rodzin poprzednich

Uchwała Nr XXIX/226/2002 Rady Gminy Świdwin z dnia 24 czerwca 2002 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Świdwin ustala zasady i formy tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej w zakresie udostępniania lokali socjalnych, zaspokajania potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz zasady wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

Lokale zajmowane są od wielu lat przez tych samych najemców, a Gmina Świdwin nie podejmuje działań zmierzających do pozyskiwania nowych mieszkań. W przypadku śmierci najemcy albo opuszczenia przez niego lokalu na podstawie uchwały nr X/88/2019 z dnia 27 sierpnia 2019 roku w sprawie uchwalenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Świdwin do zawarcia umowy najmu, pierwszeństwo do zawarcia umowy najmu mają osoby dotąd wspólnie zamieszkujące ze zmarłym najemcą. Zgodnie z uchwałą nr XX/156/2020 Rady Gminy Świdwin z dnia 25 sierpnia 2020 roku zmieniającą Uchwałę w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy na lata 2019-2024 lokal mieszkalny

nr 25 w Lekowie nie stanowi przedmiotu najmu z związku z koniecznością zachowania go na wypadek zdarzenia losowego (tj. pożaru, powodzi itp.), którego skutki mogłyby zagrozić sytuacji mieszkaniowej mieszkańcom Gminy Świdwin. Ta sama uchwała wyłączyła także niejako z najmu komunalnego lokale znajdujące się w budynkach szkolnych, które przeznaczone zostały na mieszkania służbowe dla nauczycieli.

Aktualnie trwają działania mające na celu przygotowanie pozostałych wolnych lokali mieszkalnych do oddania w najem oraz przeprowadzenia weryfikacji sytuacji materialnej i mieszkaniowej osób znajdujących się na liście oczekujących. W latach 2016-2020 na przyznanie lokalu z zasobu mieszkaniowego gminy oczekiwało 36 osób. Na chwilę obecną Gmina Świdwin posiada 36 lokali, z których 32 pozostaje w najmie. Średni czas oczekiwania na mieszkanie komunalne w gminie Świdwin wynosi 3 lata.

Tabela 1. Liczba lokali komunalnych w Gminie Świdwin w latach 2016 - 2020

	<i>Lokale komunalne</i>
2016	43
2017	42
2018	41
2019	37
2020	36

Źródło: Urząd Gminy Świdwin, Referat Rolny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego 39,8% ankietowanych oceniło dostęp do mieszkań komunalnych oraz socjalnych jako przeciętny, 4,4% jako bardzo dobry oraz 14,8% jako dobry; 41,1% ankietowanych negatywnie oceniło ten obszar.

W 2019 roku w Gminie Świdwin oddano do użytku 7 mieszkań. Na każdych 1 000 mieszkańców oddano więc do użytku 1,20 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Gminie Świdwin to 1 857 nieruchomości. Na każdy 1000 mieszkańców przypada zatem 314 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

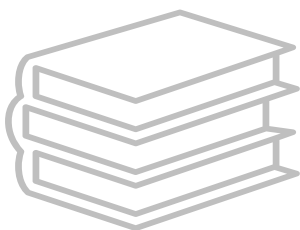
Władze Gminy Świdwin mając na uwadze stan techniczny mieszkaniowego zasobu gminy jako priorytet zakładają w najbliższych latach modernizację oraz gruntowny remont posiadanych lokali. Gmina Świdwin nabywa nowe lokale w sytuacji, w której zwalniają się pomieszczenia wchodzące w skład mienia komunalnego Gminy Świdwin. Gmina nie bierze udziału w projektach wspierających

budownictwo mieszkaniowe typu "Mieszkanie Plus". Zdecydowana większość lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Świdwin pochodzi z przekazania w latach 90 nieruchomości z Agencji Nieruchomości Rolnych. Osoby zamieszkujące w przekazanych Gminie Świdwin lokalach podpisały umowy najmu komunalnego i w zdecydowanej większości nadal pozostają ich najemcami.

Gmina w swoich zasobach nie posiada mieszkań chronionych oraz mieszkań wspomaganych.

Ze względu na długi czas oczekiwania na mieszkania komunalne rekomenduje się zintensyfikowanie działań mających na celu zwiększenie zasobów komunalnych gminy, poprzez podjęcie współpracy z lokalnymi inwestorami, deweloperami oraz pozyskanie dofinansowania z funduszy unijnych i krajowych. Zaleca się także wprowadzenie alternatywnych form wsparcia w postaci np. bonifikat z tytułu najmu lokali komunalnych dla osób w trudnej sytuacji finansowej. Niezbędne jest również utworzenie odpowiedniej bazy lokalowej w celu utworzenia mieszkania chronionego jako lokalu mającego zapewnić osobom w nim zamieszkującym przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

2.1.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Na terenie Gminy Świdwin funkcjonują 3 publiczne szkoły podstawowe: Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ziemi Świdwińskiej w Lekowie, Publiczna Szkoła Podstawowa w Oparznie oraz Publiczna Szkoła Podstawowa w Bierzwnicy.

Poniżej przedstawiono liczbę uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w latach 2016-2020 oraz liczbę oddziałów w szkołach na podstawie informacji przekazanych przez Urząd Gminy Świdwin.

Tabela 2. Organizacja szkół podstawowych na terenie Gminy Świdwin

Szkoła	Rok szkolny	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ziemi Świdwińskiej w Lekowie	Liczba uczniów	212	186	190	163	153
	Liczba oddziałów	14	13	12	11	12

Publiczna Szkoła Podstawowa w Oparznie	Liczba uczniów	-	-	66	60	64
	Liczba oddziałów	-	-	7	8	8
Publiczna Szkoła Podstawowa w Bierzwnicy	Liczba uczniów	129	126	118	121	108
	Liczba oddziałów	10	10	9	8	8
RAZEM	Liczba uczniów	341	312	374	344	325
	Liczba oddziałów	24	23	28	27	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdwin

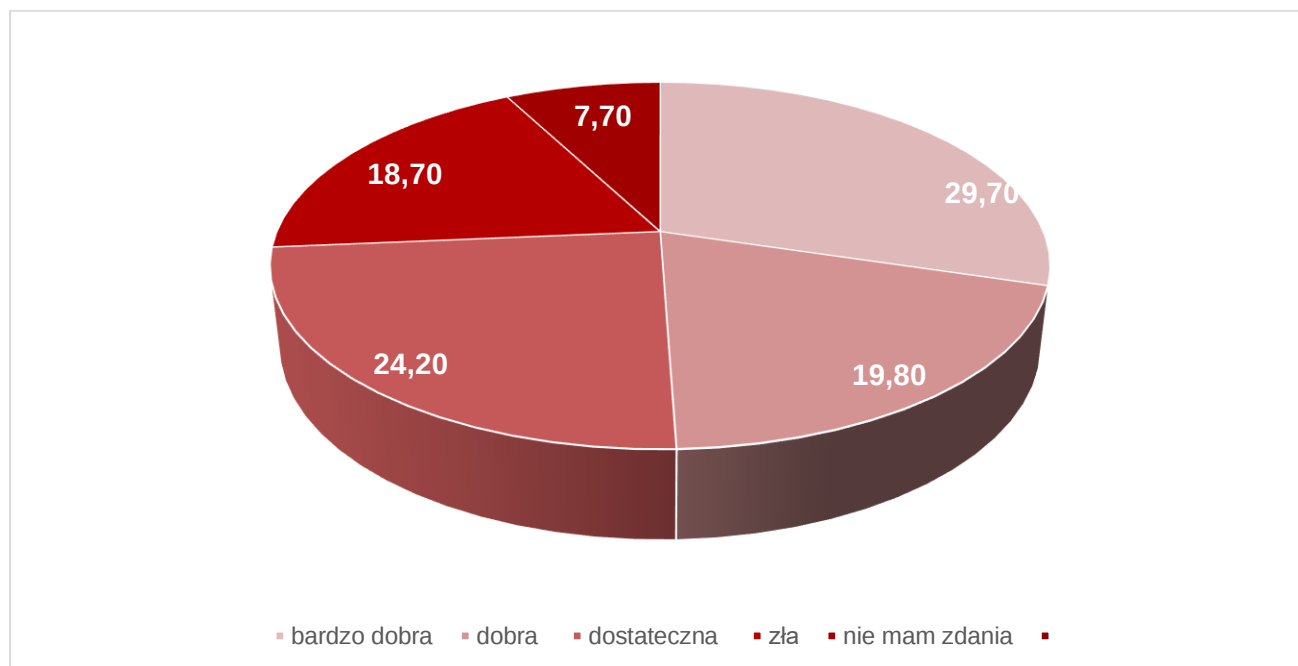
Żadna z trzech szkół w Gminie Świdwin nie posiada klas integracyjnych. Co roku uczniom, którzy potrzebują dodatkowego wsparcia udzielana jest pomoc w formie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć rewalidacyjnych czy zajęć logopedycznych. Żadna z pałcówek nie zapewnia opieki psychologicznej, która jest istotnym elementem w procesie kształcenia dzieci i młodzieży. W sytuacji, w której konieczna jest konsultacja psychologiczna, uczeń wraz z opiekunem kierowany jest do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Świdwinie. Publiczne Szkoły Podstawowe znajdujące się na terenie Gminy Świdwin posiadają ofertę zajęć pozalekcyjnych, w których udział jest dobrowolny. Są to m.in.:

- szkolny klub sportowy,
- koła teatralne,
- zajęcia artystyczne,
- koła przedmiotowe, tj.: biologiczne, matematyczne, języka polskiego,
- zajęcia plastyczne,
- koło fotograficzne,
- zajęcia z programowania i kodowania,
- nauka pływania.

Respondenci bardzo nisko oceniają ofertę edukacyjną szkół podstawowych; aż 34,10% badanych uważa ją za złą. Z ankiet wynika, że mieszkańcy Gminy Świdwin nie są przekonani co do celowości działań edukacyjnych podejmowanych przez szkoły podstawowe. Aż 35,20% ankietowanych określa

szkolnictwo podstawowe jako dostateczne. Zaledwie 13,20% respondentów uważa szkolnictwo podstawowe za dobre a tylko 1,10 % za bardzo dobre.

Wykres 7. Ocena oferty edukacyjnej przez mieszkańców Gminy Świdwin

Źródło: Badania ankietowe

Zgodnie z Uchwałą nr VI/32/2007 Rady Gminy Świdwin z dnia 28 marca 2007 roku, zmieniającą Uchwałę nr XXIII/179/2005 Rady Gminy Świdwin z dnia 17 maja 2005 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy, stypendium szkolne przyznawane jest na okres nie dłuższy niż okres od września do czerwca w danym roku szkolnym. Poniższe zestawienie prezentuje liczbę uczniów, którym przyznano stypendium oraz zasiłek szkolny, kwotę udzielonych stypendiów oraz zasiłków szkolnych w latach 2016-2020 oraz ich wysokość.

Tabela 3. Liczba uczniów objętych wsparciem stypendialnym oraz zasiłkami szkolnymi, kwota przyznanych stypendiów oraz zasiłków szkolnych ogółem oraz wysokość stypendium szkolnego oraz zasiłku szkolnego

ROK	LICZBA UCZNIÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM STYPENDIALNYM	LICZBA UCZNIÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM ZASIŁKÓW SZKOLNYCH	KWOTA PRYZNANYCH STYPENDIÓW OGÓŁEM	KWOTA PRYZNANYCH ZASIŁKÓW SZKOLNYCH	WYSOKOŚĆ STYPENDIÓW SZKOLNYCH	WYSOKOŚĆ ZASIŁKÓW SZKOLNYCH
-----	---	--	------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------	-----------------------------

2016	383	2	188 480,00	1 180,00	95,00	590,00
2017	180	4	142 180,00	2 480,00	95,00	620,00
2018	157	4	116 100,00	2 480,00	100,00	620,00
2019	109	-	90 600,00	-	100,00	620,00
2020	74	4	67 400,00	2 480,00	100,00	620,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdwin

Pomoc materialna o charakterze socjalnym jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych.

Miesięczny dochód na osobę w rodzinie ucznia uprawniający do ubiegania się o stypendium szkolne zarówno w roku szkolnym 2019/2020 jak i w 2020/2021 wyniósł 528,00 zł. Zasilek szkolny może być przyznany również uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.

Wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Świdwin zajmują się 4 oddziały przedszkolne, tj. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ziemi Świdwińskiej w Lekowie - 2 oddziały przedszkolne, Publiczna Szkoła Podstawowa w Oparznie - 1 oddział przedszkolny, Publiczna Szkoła Podstawowa w Bierzwnicy - 1 oddział przedszkolny.

Koszt utrzymania jednego dziecka w przedszkolu publicznym wynosi 855,41 x 75,00 % miesięcznie na jedno dziecko. Tabela poniżej przedstawia liczbę oddziałów przedszkolnych wraz z liczbą dzieci uczęszczających do przedszkoli w latach 2016-2020.

Tabela 4. Liczba oddziałów przedszkolnych oraz liczba dzieci uczęszczających do przedszkola w latach 2016-2020

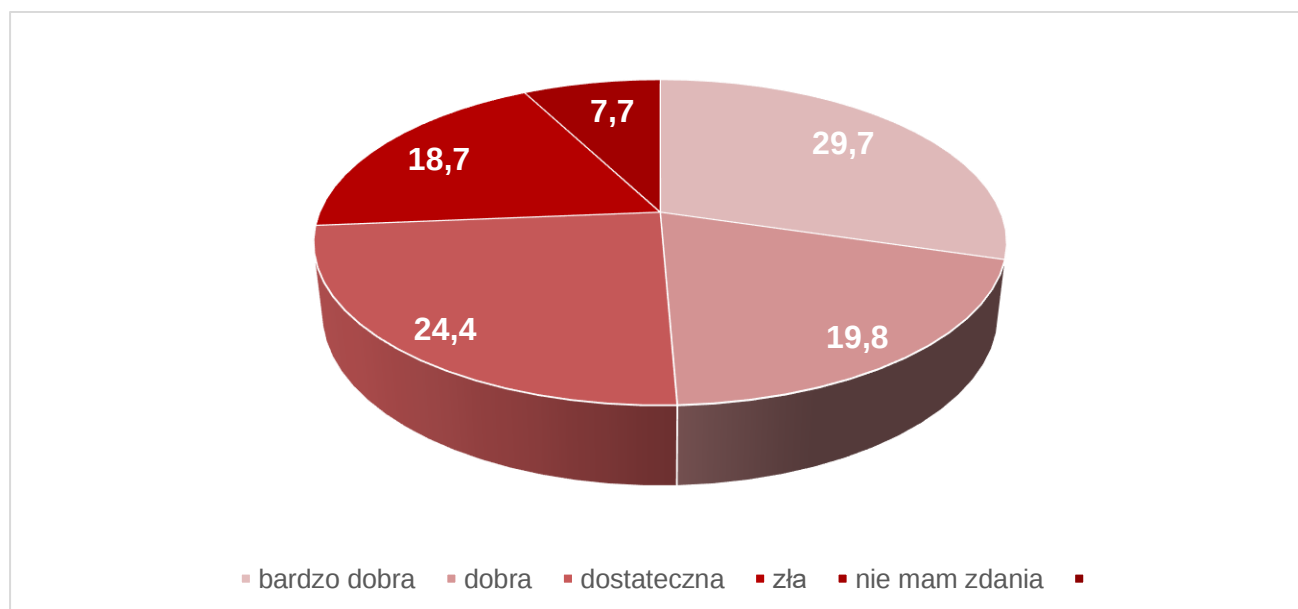
ROK	LICZBA DZIECI	LICZBA ODDZIAŁÓW
2016	37	2
2017	34	2
2018	52	3
2019	47	3
2020	61	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świdwin

Gmina Świdwin nie prowadzi własnych żłobków. Opiekę nad dziećmi do lat 3 sprawuje Niepubliczne Przedszkole Towarzystwa Przyjaciół Dzieci „Republika Malucha” w Kluczkowie z Oddziałami w Oparznie i Lekowie. Żłobki prowadzone przez Stowarzyszenie Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Oparznie i Kluczkowie dysponują łącznie 16 miejscami. Gmina Świdwin nie przyznaje dotacji podmiotowej dla żłobków.

Poddając ocenie ankietowanych obszar zapewnienia opieki dzieciom do 3 roku życia 29,70% uznało ją za bardzo dobrą. Mieszkańcy Gminy Świdwin doceniają starania Towarzystwa Przyjaciół Dzieci i bardzo wysoko oceniają ich działania. Dla 18,70% badanych dostępność do żłobków jest zła. Liczba osób, które dobrze lub dostatecznie oceniają ten obszar kształtuje się na poziomie 44,00%.

Wykres 8. Jakość edukacji przedszkolnej na terenie Gminy Świdwin według ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Podsumowując ten obszar należy zwrócić uwagę na fakt, że zajęcia pozalekcyjne w niewielkim stopniu odpowiadają na potrzebę motywacji uczniów z trudnościami adaptacyjnymi, mających często problem z brakiem jakichkolwiek zainteresowań. Biorąc również pod uwagę wyniki badań ankietowych należy uwzględnić poszerzenie lub zmodyfikowanie oferty edukacyjnej w szkołach podstawowych w ramach zajęć pozalekcyjnych. Powinno się także rozważyć nawiązanie współpracy z tzw. trzecim sektorem oraz instytucjami kultury w celu pozyskania funduszy unijnych na rzecz utworzenia większej liczby zajęć pozaszkolnych.

2.1.6. OPIEKA ZDROWOTNA I BEZPIECZEŃSTWO

Na terenie Gminy Świdwin mieszkańcy mogą skorzystać z opieki medycznej w miejscowości Lekowo oraz Rusinowo. Gmina Świdwin posiada podpisaną umowę na użyczenie lokali użytkowych z Wojskową Specjalistyczną Przychodnią Lekarską Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Świdwinie z przeznaczeniem na świadczenie usług w zakresie ochrony zdrowia. Dodatkowo mieszkańcy Gminy Świdwin mają dostęp do oferty publicznych oraz niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, znajdujących się bezpośrednio w Mieście Świdwin. Istniejące zasoby instytucjonalne w zakresie opieki zdrowotnej nie zapewniają mieszkańcom gminy swobodnego dostępu do usług zdrowotnych, którzy często zmuszeni są korzystać z placówek na terenie Miasta Świdwin, w celu wykonania np. badań specjalistycznych. Taki stan rzeczy stawia przed władzami gminy konieczność podjęcia działań w zakresie pozyskania funduszy zewnętrznych w celu wdrożenia odpowiednich programów zdrowotnych oraz rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi, które świadczyłyby usługi rehabilitacyjne, terapeutyczne oraz opiekuńcze dla mieszkańców.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje Ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja oraz Państwowa Straż Pożarna.

Utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Świdwin zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Świdwinie, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Świdwinie przy wsparciu jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. W związku z rejonizacją miasta oraz gminy, KPP w Świdwinie posiada 5 dzielnicowych, z czego 2 bezpośrednio odpowiedzialnych jest za sołectwa w Gminie Świdwin.

W 2019 roku w Gminie Świdwin stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe, dane GUS) 136 przestępstw, tj. odnotowano 23,17 przestępstw na 1000 mieszkańców. Wartość ta jest zauważalnie mniejsza dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie większa od średniej

dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Świdwin wynosi 86,40% i jest większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. Najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 15,45 (wykrywalność 81,00%) oraz przeciwko mieniu - 5,06 (wykrywalność 45,00%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 4,83 (99,00%), o charakterze gospodarczym - 1,49 (90,00%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,49 (95,00%).

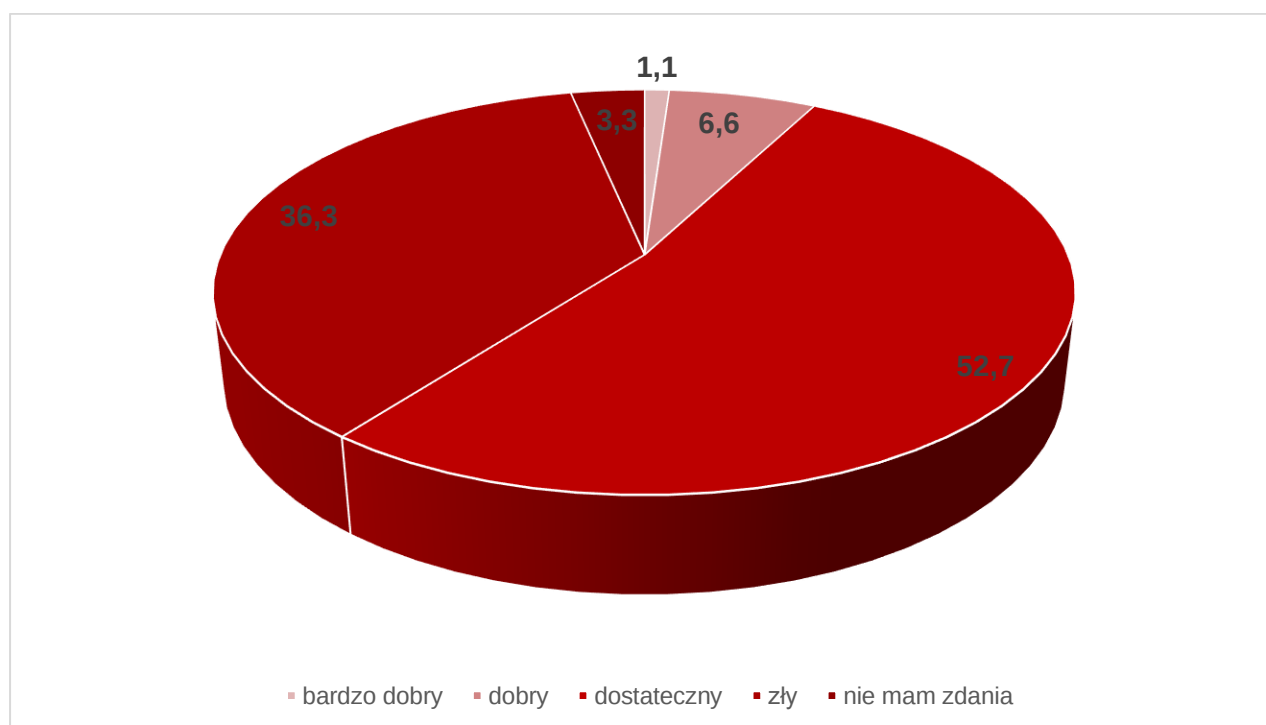
Istotną rolę w obszarze bezpieczeństwa publicznego pełnią ochotnicze straże pożarne włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, których wyszkolenie i wyposażenie umożliwia podjęcie niżej działań: ratowniczo - gaśniczych w czasie pożarów, ratownictwa technicznego i drogowego, ratownictwa powodziowego i nawodnego, ratownictwa chemicznego i ekologicznego, ratownictwa medycznego. Na terenie Gminy Świdwin działa sześć Ochotniczych Straży Pożarnych:

1. Do KSRG należą:
 - OPS Lekowo
2. Poza systemem KSRG funkcjonują:
 - OSP Bierzwica
 - OSP Klępczewo
 - OSP Oparzno
 - OSP Rusinowo
 - OSP Ząbrowo

Za działania na rzecz utrzymania ładu i porządku na obszarze Gminy Świdwin odpowiedzialna jest powołana na podstawie uchwały Nr XIV/117/2000 Rady Gminy w Świdwinie z dnia 29 czerwca 2000 roku Straż Gminna. Straż jest jednostką organizacyjną Gminy Świdwin, umiejscowioną w strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy w Świdwinie i podlega Wójtowi Gminy Świdwin. Terenem działania straży jest obszar administracyjny Gminy Świdwin. Straż Gminna wykonuje swoje zadania na podstawie Regulaminu. Strażą kieruje Komendant zatrudniony przez Wójta Gminy Świdwin.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy Gminy Świdwin mogli wyrazić swoją opinię na temat poziomu poczucia bezpieczeństwa. Najwięcej respondentów – 45,3% ocenia ten aspekt jako dostateczny, 44,5% ankietowanych uważa, że Gmina Świdwin jest bezpiecznym miejscem do zamieszkania. 10,1 % respondentów nie czuje się bezpiecznie.

Wykres 9. Ocena poziomu bezpieczeństwa na terenie Gminy Świdwin

Źródło: Badania ankietowe

W opinii GOPS w Świdwinie, zarówno Policja, jak i Straż Gminna, wykonują dobrze swoje obowiązki. Ogólny niepokój i niezadowolenie mogą być spowodowane aktualną sytuacją epidemiczną i pogorszeniem nastrojów mieszkańców gminy.

Ze względu na podwyższony wskaźnik przestępstw kryminalnych rekomenduje się podjęcie działań w kierunku kształtowania postaw prospołecznych, działań resocjalizacyjnych, a także działań naprawczych w kierunku zwiększenia roli prewencji przestępczości, czyli: usuwania przyczyn czynów kryminalnych (mogą to być np. przeżycia rodzinne, okoliczności zatrudnienia, poziom wykształcenia, pozycja ekonomiczna i społeczna). Zaleca się również poprawę infrastruktury drogowej poprzez rozbudowę monitoringu oraz nowoczesnego oświetlenia na terenie gminy.

2.1.7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Współpraca Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest prowadzona zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jak również w myśl Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, która nakłada na samorządy obowiązek współpracy z organizacjami pozarządowymi kwalifikując je do zadań własnych gminy. Organizacjami pozarządowymi określamy wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku.

Na podstawie informacji pozyskanych z portalu organizacji pozarządowych oraz danych z Rocznego Programu Współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego uzyskano dane o 28 organizacjach pozarządowych. Na terenie Gminy Świdwin działają m.in. stowarzyszenia, fundacje oraz kluby i stowarzyszenia sportowe tj.:

1. Stowarzyszenie Dobrych Inicjatyw „AKORD”
2. Stowarzyszenie Integracji Wiejskiej „Rusinowo Razem”
3. Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Sołectw Niemierzyno i Kłodzino „Z tradycją w Przyszłość”
4. Stowarzyszenie Przyjaciół Kłępczewa „Mieszkańcy Razem”
5. Stowarzyszenie Przyjaciół Kluczkowa
6. Stowarzyszenie Smardzko „Razem”
7. Stowarzyszenie „Na Rzecz Pomocy Szkole w Oparznie”
8. Stowarzyszenie „Razem Łatwiej” w Kłępczewie
9. Towarzystwo Inicjatyw Pozytywnych Społecznie TIPS w Lekowie
10. Stowarzyszenie „Przyszłość dla młodzieży” Rusinowo
11. Uczniowski Klub Sportowy „REGA” w Bierzwnicy
12. Uczniowski Klub Sportowy „AVATAR” w Lekowie
13. Gminny Klub Sportowy „IKAR” Krosino
14. Gminny Ludowy Klub Sportowy „HURAGAN” Bierzwnica
15. Ochotnicza Straż Pożarna w Lekowie
16. Ochotnicza Straż Pożarna w Oparznie
17. Ochotnicza Straż Pożarna w Ząbrowie
18. Ochotnicza Straż Pożarna w Bierzwnicy
19. Ochotnicza Straż Pożarna w Rusinowie
20. Ochotnicza Straż Pożarna w Kłępczewie

21. Lokalna Grupa Działania - „Powiatu Świdwińskiego"
22. Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych w Świdwinie
23. Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych w Świdwinie
24. Foundation For Corporate Social Responsibility (Fundacja Społecznej Odpowiedzialności Biznesu)
25. Świdwińskie Stowarzyszenie „Amazonka" w Świdwinie
26. Zachodniopomorski Oddział Stowarzyszenia Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi „Ekoland"
27. Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych Pro Futuro w Kluczkowie
28. Stowarzyszenie Bona Fide - W Dobrej Wierze w Kłęczewie.

W ramach Rocznego Programu Współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wyróżnia się następujące cele główne:

- integracja podmiotów realizujących zadania publiczne oraz zwiększenie aktywności społecznej organizacji pożytku publicznego,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- poprawa jakości życia mieszkańców gminy poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych,
- tworzenie warunków dla powstawania inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych.

Zakres przedmiotowy obejmuje następujące obszary współpracy:

1. wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, poprzez prowadzenie zajęć sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych w dyscyplinach sportowych takich jak piłka nożna, piłka ręczna, akrobatyka sportowa, sporty walki, tenis stołowy, nauka pływania oraz organizowanie i uczestnictwo w imprezach rekreacyjno-sportowych,
2. ochrona i promocja zdrowia,
3. integracja i reintegracja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
4. działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,
5. działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
6. wypoczynek dzieci i młodzieży,
7. kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
8. turystyka i krajoznawstwo,
9. porządek i bezpieczeństwo publiczne,
10. ratownictwo i ochrona ludności,
11. przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
12. ochrona środowiska, przyroda i ekologia,

W szczególności istotny jest rozwój świadomości ekologicznej, propagowanie postaw sprzyjających ochronie środowiska i przyrody poprzez organizację wydarzeń o charakterze edukacyjnym, warsztatów, pogadanek i konkursów skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych. Ważne jest także podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, kulturowej i obywatelskiej, kultury i sztuki, ochronę dóbr kultury i tradycji poprzez organizowanie stosownych imprez masowych.

Na realizację zadań z budżetu Gminy Świdwin, wynikających z rocznych programów współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2019 wydatkowano kwotę w wysokości 124 690,50 zł. Ogłoszono łącznie 4 otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych, dotyczące upowszechniania kultury i sportu. W ramach przeprowadzonych konkursów wpłynęło ogółem 9 ofert. Podpisano łącznie 9 umów pomiędzy Gminą Świdwin a organizacjami pozarządowymi.

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, trudno jest jednoznacznie określić jak mieszkańcy Gminy Świdwin oceniają współpracę gminy z organizacjami pozarządowymi. 45,9% osób uzupełniających ankietę zaznacza, że współpraca ta jest na przeciętnym poziomie, 41,3% uważa współpracę za dobrą lub bardzo dobrą. Niemniej jednak pracownicy samorządowi podczas wywiadów pogłębionych wskazali, iż współpraca z NGO nie jest na zadawalającym poziomie przede wszystkim ze względu na to, iż na terenie gminy nie funkcjonuje zbyt dużo tych organizacji. Problemem jest znalezienie odpowiedniego NGO do realizacji celów z zakresu pomocy społecznej.

Część organizacji mimo formalnego wpisu do KRS, po pewnym czasie zaprzestało swojej działalności. Zawieszenie działalności może być związane z odejściem liderów z organizacji. Brak wiedzy i umiejętności pozostałych członków uniemożliwiła aplikowanie o kolejne granty. Ponadto dla Stowarzyszeń przeszkodą mogą być trudności ze zdobyciem odpowiedniego sprzętu niezbędnego do funkcjonowania organizacji, a także z utrzymaniem zespołu pracowniczego i wolontariuszy.

2.1.8. KULTURA

Działalność kulturalna na terenie Gminy Świdwin skupia się przede wszystkim w świetlicach gminnych. Na terenie Gminy Świdwin funkcjonuje 14 świetlic wiejskich: Łąkowo, Oparzno, Kluczkowo, Krosino, Lekowo, Smardzko, Sława, Klępczewo, Rogalino, Stary Przybysław, Cieszeniewo, Ząbrowo, Rusinowo oraz Bierzwnica. Każda świetlica wiejska otwarta jest od poniedziałku do soboty w godzinach odpowiadającym potrzebom mieszkańców. Celem świetlic jest

integracja społeczna, a także dostarczanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży mieszkających na wsi.

Na terenie gminy funkcjonują 4 zespoły wokalne-muzyczne:

1. Zespół Ludowy „Dąbrowiaczy” z Rusinowa,
2. Zespół Ludowy „Barwinok” z Rusinowa,
3. Chór „Kantata” ze Smardzka,
4. Zespół Dziecięcy „Jagody” z Bierzwnicy.

Co roku na terenie Gminy Świdwin organizowane są cykliczne imprezy plenerowe m.in.: Dożynki Gminne, Turniej Sołectw o „Szablę Wójta” Gminy Świdwin, Rusinowskie Lato z Folklorem, Festiwal Piosenki Polskiej w Cieszeniewie.

Ponadto gmina organizuje wiele innych przedsięwzięć o charakterze kulturalnym i sportowym tj.:

- Międzynarodowy Halowy Turniej Piłki Nożnej Dzieci,
- Turniej Tenisa Stołowego o Mistrzostwo Cieszeniewa,
- Mistrzostwa Powiatu w Piłce Ręcznej Chłopców kl. IV-VI,
- Halowy Turniej Piłki Nożnej o puchar Wójta Gminy Świdwin,
- Mistrzostwa Powiatu w Mini Piłce Ręcznej Dziewcząt kl. IV-VI,
- Mistrzostwa Powiatu w Piłce Ręcznej Dziewcząt VII-VIII,
- Wojewódzki Turniej Piłki Ręcznej Dziewcząt,
- Liga Miast,
- Turniej Piłki Nożnej Chłopców Szkół Podstawowych,
- Powiatowy Turniej Piłki Nożnej Orlika,
- Powiatowy Konkurs „Idą Święta”,
- Powiatowy Konkurs Profilaktyczny,
- Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej „Z Podwórka na stadion o Puchar Tymbarku”.

Na terenie Gminy Świdwin funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Bierzwnicy oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Bierzwnicy Filia w Lekowie. Dodatkowo mieszkańcy sołectw mają możliwość skorzystać z oferty bibliotek znajdujących się w Mieście Świdwin.

Według mieszkańców Gminy Świdwin biorących udział w ankiecie dostępność do kultury i rozrywki na terenie gminy jest dostateczna (49,3%) lub zła (20,9%). Tylko 3,2% ankietowanych oceniło dostępność do oferty kulturalno-rozrywkowej jako bardzo dobrą, a 26,7% jako dobrą.

Oferta kulturalna jest niedostosowana do nowoczesnych potrzeb kulturalnych osób młodych oraz dzieci i młodzieży (np. robotyka, hip-hop, zajęcia taneczne street dance itp.). Oferta zajęć dodatkowych nie jest wystarczająca, gdyż jest skierowana do wąskiej grupy dzieci i młodzieży

o konkretnych zainteresowaniach. W gminie brakuje Gminnego Ośrodka Kultury, który stanowiłby centrum wydarzeń kulturalnych, dysponowałby ofertą zajęć skierowanych do każdej grupy wiekowej, zapewniałby organizację wycieczek, ferii, półkolonii oraz obozów wyjazdowych, byłby miejscem warsztatów, spotkań międzypokoleniowych i koordynowałby wszystkie wydarzenia kulturalno-sportowe w gminie.

Opierając się na analizie potrzeb mieszkańców oraz wytycznych zawartych w unijnych, krajowych oraz samorządowych dokumentach strategicznych z obszaru polityki społecznej, zaleca się kontynuowanie działań gminy w zakresie dalszego rozwoju integracji społeczności lokalnej. Ponadto, w zakresie rozwoju sfery kultury, w związku z pandemią SARS-CoV-2 i rosnącym zjawiskiem izolacji społecznej zaleca się organizowanie zajęć, konkursów i innych wydarzeń kulturalnych on-line.

2.2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

2.2.1. DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie jest gminną jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, działającą na podstawie Uchwały II/12/92 Rady Gminy w Świdwinie z dnia 25 marca 1992 roku w sprawie utworzenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie oraz upoważnienia Kierownika Ośrodka do wydawania decyzji administracyjnych. GOPS działa na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Nr IV/56/2011 Rady Gminy Świdwin z dnia 28 lutego 2011 roku oraz na podstawie Regulaminu

Organizacyjnego przyjętego zarządzeniem Nr 8/2018 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie z dnia 3 września 2018 roku. Perspektywę wieloletnią w zakresie zadań pomocy społecznej wyznaczała do tej pory Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020, przyjęta Uchwałą Nr XXII/110/2016 Rady Gminy Świdwin z dnia 30 września 2016 roku. Do podstawowych zadań GOPS należą zadania wynikające z Ustawy o pomocy społecznej. Ponadto GOPS wypłaca dodatki mieszkaniowe i energetyczne, świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne, zapewnia pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów oraz podejmuje działania wspierające rodziny wielodzietne, osoby starsze i niepełnosprawne.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej to instytucja odgrywająca zasadniczą rolę w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać ich samodzielnie. Wspiera je w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych. Podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia się oraz ich integracji ze społeczeństwem. Do podstawowych zadań GOPS należy przyznawanie i wypłacanie świadczeń, prowadzenie pracy socjalnej, rozwój i zarządzanie niezbędną infrastrukturą socjalną oraz rozwijanie nowych form pomocy społecznej w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie realizuje następujące programy:

Programy jednoroczne:

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Adresatami programu są osoby z problemem alkoholowym i ich rodziny. Celem programu jest:

- skuteczne diagnozowanie problemów alkoholowych wśród mieszkańców Gminy Świdwin.
- podejmowanie prób zwalczania aktualnie istniejących problemów alkoholowych, w tym tych związanych z przemocą domową, poprzez zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych na terenie gminy. Ponadto kreowanie i propagowanie zdrowego i trzeźwego trybu życia wśród mieszkańców.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Świdwin

Adresatami programu są mieszkańcy Gminy Świdwin, przede wszystkim ludzie młodzi oraz ich rodziny, osoby uzależnione od narkotyków oraz te, które są narażone na bezpośredni kontakt z nimi. Głównym celem programu jest ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, a także wzmacnianie postaw społecznych związanych z ograniczeniem używania substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Gminy Świdwin.

Programy wieloletnie:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Świdwin na lata 2020-2022

Głównym celem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022

Adresatami programu są rodziny i ofiary dopuszczające się przemocy w rodzinie. Głównym celem programu jest prowadzenie i doskonalenie jakości i skuteczności kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą. Ponadto prowadzone są działania profilaktyczne w środowisku lokalnym podnoszące wiedzę mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

3. Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzielaniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc taka trafia do dzieci i młodzieży i ich rodzin, a także do osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe.

4. Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy na lata 2019-2024

Głównym celem programu jest określenie podstawowych założeń i wytycznych działania Gminy Świdwin, zabezpieczających racjonalne gospodarowanie posiadanym zasobem mieszkaniowym, w tym tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych mieszkańców gminy.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej GOPS ma obowiązek zatrudnić pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Na przestrzeni pięciu ostatnich lat nie zmieniła się liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w GOPS w Świdwinie. Ośrodek zatrudnia 5 pracowników na stanowisku pracownik socjalny. Liczba zatrudnionych osób jest zgodna z wytycznymi Ustawy o pomocy społecznej. Ogółem w 2019 roku oceny, kadra GOPS liczyła 31 osób w tym: kadra kierownicza 2 osoby, pracownicy socjalni 5 osób, pozostali pracownicy 24 osoby. Spośród zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej pracowników 14 posiada wykształcenie wyższe. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 2 pracowników socjalnych. Wśród pracowników 3 osoby posiadają specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie co roku uczestniczy w licznych szkoleniach tematycznych. W związku z aktualną sytuacją epidemiczną, pracownicy GOPS mają ograniczone możliwości szkoleniowe. W 2019 roku pracownicy socjalni wraz z asystentami rodziny wzięli udział w warsztatach na temat „Praca socjalna z osobami z zaburzeniami psychicznymi, zaburzeniami osobowości i niepełnosprawnością intelektualną” oraz uczestniczyli w cyklu spotkań poświęconych superwizji. Ponadto pracownicy GOPS w Świdwinie brali udział w następujących szkoleniach:

1. Rozwiązania praktyczne i nowości prawne w zakresie stosowania prawa pracy, RODO, ubezpieczeń społecznych, PPK w 2019 r. i 2020 r.
2. Fundusz Alimentacyjny 2019 – nowelizacja – aktualne problemy.
3. Jak skutecznie realizować zadania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. I Ogólnopolska Konferencja Przeciwdziałania Przemocy ze względu na płeć pt. „PRZEMOC MA PŁEĆ”, „Wirus HIV – jak uchronić się przed zakażeniem”.

5. Karta Dużej Rodziny według przepisów i w praktyce z uwzględnieniem najnowszych zmian od 1 stycznia 2019 r.
6. Świadczenie Wychowawcze 500 plus – nowelizacja.
7. Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, odpłatność za pobyt – nowelizacja 2019 r.
8. Jak skutecznie realizować zadania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
9. Superwizja dla asystentów rodziny w ramach projektu „Podziel się domem. Razem możemy więcej!”

Powyższe informacje wskazują na znaczne zaangażowanie pracowników GOPS w swoją pracę oraz profesjonalne podejście do podejmowanych przez siebie czynności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie współuczestniczy także w realizacji projektów unijnych i krajowych. Na przestrzeni ostatnich lat były to m.in.:

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w latach 2010-2015 GOPS realizował projekt systemowy pt.: „Buduję przyszłość poprzez aktywizację i wiedzę”. Głównym celem projektu było zwiększenie szans na zatrudnienie i podniesienie kompetencji społecznych u 10 osób (corocznie) zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Świdwin. W ramach projektu prowadzone były działania mające na celu podniesienie kompetencji społecznych poprzez integrację rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym ze środowiskiem lokalnym, zmierzające do odzyskania poczucia własnej wartości, wiary we własne siły, nabycie umiejętności zawodowych oraz wykształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i opiekuńczo - wychowawczych.

Stowarzyszenie Dobrych Inicjatyw AKORD wraz z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Świdwinie w roku 2016 zrealizowało projekt pt. „Bezpieczny senior - akcja - koperta życia”, stanowiący odpowiedź na problemy dotyczące osoby starsze w Gminie Świdwin. W trakcie trwania projektu realizowane były działania otwarte, mające na celu podniesienie wiedzy seniorów w zakresie prawa, jak również zajęcia z pierwszej pomocy. Głównym celem projektu było uświadomienie seniorów o możliwych niebezpieczeństwach (m.in. wymuszenia, kradzieże, oszustwa). Uczestnicy projektu zostali również wyposażeni w koperty życia. W specjalnie przygotowanych kopertach umieszcza się najważniejsze informacje o stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, alergiach na leki, kontaktach do najbliższych, czy danych osobowych, zostawiając we wskazanym miejscu w domu, co ułatwia służbom ratowniczym przeprowadzenie akcji ratunkowej, w przypadku zaistnienia takiej konieczności.

„Pora na Seniora 2”, to kolejny projekt Stowarzyszenia Dobrych Inicjatyw „AKORD” w Świdwinie oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Projekt miał na celu przeciwdziałanie marginalizacji seniorów w sferze społecznej oraz kulturalnej, kreowanie pozytywnego wizerunku osób starszych, wyrównanie szans edukacyjnych i społecznych osób starszych.

W 2016 roku GOPS w Świdwinie realizował projekt pt.: „Pomóż mi zrobić to samemu”, finansowany ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w ramach programu „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”. Projekt zakładał aktywizację społeczną oraz poprawę czynników powodujących zaburzenia psychofizyczne u osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu Gminy Świdwin. Swoistą kontynuacją tego przedsięwzięcia był projekt realizowany w 2018 roku pn. „Sam mogę wiele- z wami mogę wszystko”.

Stowarzyszenie Dobrych Inicjatyw „AKORD” w Świdwinie przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, w roku 2017 było realizatorem projektu pt. „Moja Aktywność edukacyjno-sportowa - pierwszy krok, aby odnaleźć siebie na nowo”. Projekt zakładał aktywizację społeczną oraz psychofizyczną osób z niepełnosprawnościami z terenu powiatu świdwińskiego, ze szczególnym uwzględnieniem Gminy Świdwin, zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat problemów osób z niepełnosprawnościami, jak również zmobilizowanie osób wykluczonych społecznie do podejmowania aktywności społecznej, a także szerzenie idei wzajemnego wsparcia.

Wiosną 2018 roku, Stowarzyszenie „AKORD” przy współpracy GOPS z sukcesem zrealizowało kolejny projekt finansowany ze środków Starostwa Powiatowego w Świdwinie. Głównym założeniem projektu pt.: „Przymierze dla zdrowia - dzieci, rodzice i szkoła” było kształtowanie aktywnych postaw życiowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i ich rodziców, mieszkańców Gminy Świdwin. Projekt promował profilaktykę postaw prozdrowotnych poprzez szereg warsztatów i prelekcji.

Projekt „Podziel się domem -Razem możemy więcej” dofinansowany został w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. Głównym Celem projektu była aktywna integracja mieszkańców Gminy Świdwin zagrożonych ubóstwem. W ramach projektu prowadzone były działania profilaktyczne, mające na celu pomoc rodzinom borykającym się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, zmierzające do ograniczenia liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, a także rozwój poradnictwa rodzinnego i specjalistycznego poradnictwa rodzinnego dla rodzin zastępczych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie realizował również projekt: „ABC dobrej organizacji” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020 Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem głównym projektu „ABC dobrej organizacji” było wdrożenie nowego modelu usprawniającego organizację Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie. W wyniku realizacji projektu GOPS stał się jedną z jednostek organizacyjnych pomocy

społecznej, w których w wyniku wsparcia EFS nastąpiło oddzielenie zadań związanych z prowadzeniem postępowania administracyjnego od wykonywania pracy socjalnej oraz świadczenia usług socjalnych.

Zaleca się kontynuację dobrych praktyk w tym obszarze. W zakresie profilaktyki alkoholowej rekomenduje się zastosowanie holistycznego podejścia w połączeniu z działaniami zapobiegającymi innym uzależnieniom od substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP oraz uzależnieniom behawioralnym.

2.2.2. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Głównymi powodami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Gminy Świdwin są:

- ubóstwo
- niepełnosprawność
- bezrobocie
- długotrwała lub ciężka choroba
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Art. 7 Ustawy o pomocy społecznej szczegółowo określa przyczyny udzielenia pomocy społecznej osobom oraz rodzinom. Są to:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- przemoc w rodzinie,
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d Ustawy z dnia 2 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

- o alkoholizm lub narkomania,
- o zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa,
- o klęska żywiołowa lub ekologiczna.

W ramach realizacji zadania własnego gminy w zakresie pomocy społecznej realizowana jest wypłata świadczeń pieniężnych dla osób i rodzin, których dochody nie przekraczają kryterium (701,00 zł - osoba samotna, 528,00 zł na osobę w rodzinie), wymienionego w Ustawie o pomocy społecznej. Zasiłki celowe i okresowe przyznawane są natomiast na zabezpieczenie niezbędnych potrzeb życiowych np.: zakup leków, żywności, opału, odzieży itp.

Powody przyznania pomocy w latach 2016-2020 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Świdwin

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	2016	2017	2018	2019	2020
UBÓSTWO	333	262	222	176	134
SIEROCTWO	-	-	-	-	-
BEZDOMNOŚĆ	6	9	7	7	5
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	14	20	27	26	23
W TYM: WIEŁODZIETNOŚĆ	14	20	23	22	17
BEZROBOCIE	219	176	124	106	96
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	135	119	118	125	110
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	206	168	157	124	78
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	73	59	27	26	18
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	68	54	10	12	11
W TYM: RODZINY WIEŁODZIETNE	7	5	14	6	8

PRZEMOC W RODZINIE	-	3	4	1	2
ALKOHOLIZM	11	9	7	3	-
NARKOMANIA	2	1	-	-	1
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	8	9	9	5	3
ZDARZENIE LOSOWE	1	7	2	2	-
SYTUACJA KRYZYSOWA	1	5	3	1	-

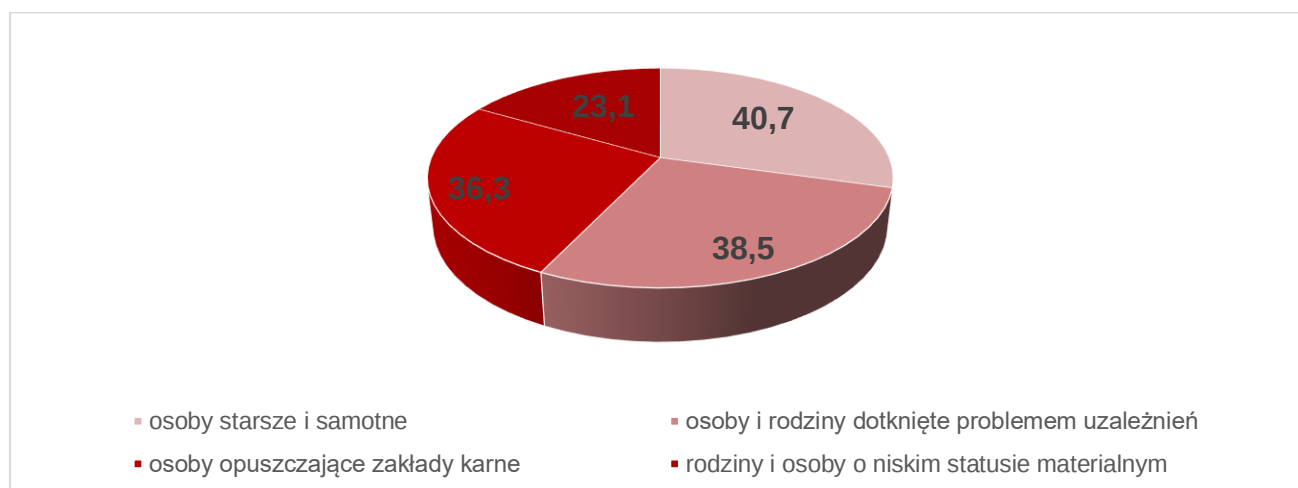
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRiPS

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem) w 2020 roku wyniósł 26,60%. Od 2016 roku średnia wartość wskaźnika wynosi 29,00%. W najbliższych latach należy się spodziewać ponownego wzrostu wskaźnika ze względu na skutki gospodarcze pandemii SARS-CoV-2.

Powody przyznawania pomocy przez GOPS pokrywają się z odpowiedziami respondentów, którzy brali udział w badaniach ankietowych. Badani poproszeni o uszeregowanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy Świdwin, w swoich odpowiedziach zaznaczyli bezrobocie (12,20%), ubóstwo (11,50%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (10,60%), alkoholizm (10,60%), rozpad więzi rodzinnych, samotne wychowywanie dzieci (9,50%), przemoc w rodzinie (8,50%).

Ponadto ankietowani zostali poproszeni o wskazanie grup społecznych, które są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym; 40,70% respondentów wskazało na środowisko osób starszych i samotnych, 38,50 % badanych wskazało rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień, dla 36,30% są to osoby opuszczające zakłady karne.

Wykres 10. Grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym

Źródło: Badania ankietowe

Analizując dane GUS oraz informacje źródłowe otrzymane ze sprawozdań dla MRiPS należy zauważyć, że liczba beneficjentów pomocy społecznej z roku na rok jest niższa.

Tabela 6. Liczba osób i rodzin, którym na mocy decyzji administracyjnej przyznano świadczenia, w latach 2015-2019

ROK	2015	2016	2017	2018	2019
LICZBA OSÓB	748	657	529	476	407
LICZBA RODZIN	456	418	349	315	263

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań dla MRiPS

Na spadek liczby osób, którym przyznano świadczenia na mocy decyzji administracyjnej, z całą pewnością miało wpływ wprowadzenie w 2016 roku świadczenia wychowawczego 500 +, które poprawiło sytuację rodzin wielodzietnych. Świadczenie to od 1 lipca 2019 roku zostało rozszerzone na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochód osiągany przez rodzinę.

Biorąc pod uwagę powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej oraz charakterystykę grup, którym grozi wykluczenie społeczne, należy kontynuować działania wspierające osoby i rodziny o niskim statusie materialnym, osób bezrobotnych oraz borykających się z długotrwałą lub ciężką chorobą. Wsparcie w ramach pomocy społecznej wykazują również osoby niepełnosprawne oraz bezradne w sprawach opiekuńczo- wychowawczych.

2.2.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA

W myśl Ustawy o pomocy społecznej osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w DPS są mieszkańiec domu, przedstawiciel ustawowy, małżonek, zstępni przed wstępnymi, gmina zgodnie z miejscem zamieszkania, z której osoba została skierowana. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden DPS.

Powiat świdwiński dysponuje dwoma Domami Pomocy Społecznej tj.:

- Dom Pomocy Społecznej w Modrzewcu, przeznaczony dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie,
- Dom Pomocy Społecznej w Krzeku, przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie partycypuje w kosztach pobytu 5 osób. Zestawienie odpłatności za pobyt w DPS przedstawia się następująco:

Tabela 7. Zestawienie odpłatności Gminy Świdwin za pobyt w DPS

ROK	2016	2017	2018	2019	2020
LICZBA OSÓB	4	5	5	6	5
KWOTA ŚWIADCZEŃ	134 261,00	142 009,00	156 710,00	199 037,00	150 346,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Świdwinie

Pozostałe zasoby instytucjonalne gminy to m.in.:

Dzienny Dom Opieki Medycznej w Świdwinie. DDOM oferuje wsparcie dla osób niesamodzielnych, głównie osób po 65 roku życia oraz ich rodzin.

Środowiskowy Dom Samopomocy „Razem Łatwiej” w Kłępczewie. Ośrodek wsparcia dziennego pobytu, przeznaczony dla osób powyżej 18 roku życia, cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych oraz dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdwinie,
- II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Świdwinie,
- „Teen Challenge”. Chrześcijańska Misja Społeczna w Świdwinie,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Świdwinie,

- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Socjalizacyjna w Świdwinie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Świdwinie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Świdwinie,
- Placówki Wsparcia Dziennego - w miejscowości Bierzwnica i Oparzno.

Niewątpliwie zasoby te nie są wystarczające, ponadto zależą od stopnia dostępności tego typu usług na terenie powiatu. Rekomenduje się zatem rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi w tym obszarze, upowszechnianie idei wolontariatu wśród młodzieży i dorosłych oraz podjęcie działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych i niesamodzielnych poprzez rozwój usług opiekuńczych (w tym budowę mieszkania chronionego) jako alternatywę dla kosztownych domów pomocy społecznej. Zaleca się również nawiązanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej w celu aktywizacji zawodowej i społecznej ww. grup społecznych.

2.2.4. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie przykłada ogromną wagę do realizacji przedsięwzięć mających na celu poprawę sytuacji materialnej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Na system pomocy składa się system zasiłków pieniężnych, usług, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna.

Każdy rodzaj świadczenia ma uzasadnienie prawne, które jest podstawą do ich przyznania. Celem ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób czy rodzin niezbędne jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego. Świadczenia można podzielić na 3 kategorie: w naturze, w usługach i pieniężne. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej świadczeniami z pomocy społecznej są świadczenia pieniężne oraz świadczenia niepieniężne.

W roku 2020 pomocą społeczną w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych objęto ogółem 674 osoby w 228 rodzinach. W roku 2019 wsparciem zostały objęte 782 osoby w 263 rodzinach. W 2018 - 939 osób w 315 rodzinach skorzystało z pomocy GOPS, w roku 2017 objętych pomocą społeczną zostało 1036 osób w 349 rodzinach. Natomiast w roku 2016 - 1250 osób zostało objętych pomocą w 418 rodzinach. Rodziny te skorzystały z szeroko rozumianej pomocy społecznej, m.in. z pomocy finansowej, pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, pomocy w załatwianiu spraw w urzędach, sądach, ustalania uprawnień do rent czy emerytur. Znaczna większość osób, które korzystają ze wsparcia ośrodka, otrzymuje pomoc finansową. Niespełna 1/3 beneficjentów korzysta wyłącznie z pomocy niefinansowej.

Najprawdopodobniej na spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej ma wpływ rozszerzenie polityki prorodzinnej państwa i wprowadzenie świadczenia 500 +. Poniższa tabela przedstawia liczbę beneficjentów, korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2020.

Tabela 8. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w latach 2016-2020

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	2018	2019	2020
ZASIŁKI STAŁE – OGÓŁEM	56	56	54	50	42
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	205	173	113	100	91
SCHRONIENIE	4	4	-	3	2
POSIŁEK	307	229	204	169	143
W TYM DLA: DZIECI	301	226	204	168	143
USŁUGI OPIEKUŃCZE - OGÓŁEM	25	23	22	27	26
W TYM: SPECJALISTYCZNE	-	-	-	-	-
ZASIŁKI CELOWE NA POKRYCIE WYDATKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU ZDARZENIA LOSOWEGO	1	7	2	2	-
SPRAWIENIE POGRZEBU	-	-	-	-	-
INNE ZASIŁKI CELOWE I W NATURZE OGÓŁEM	257	200	216	181	156

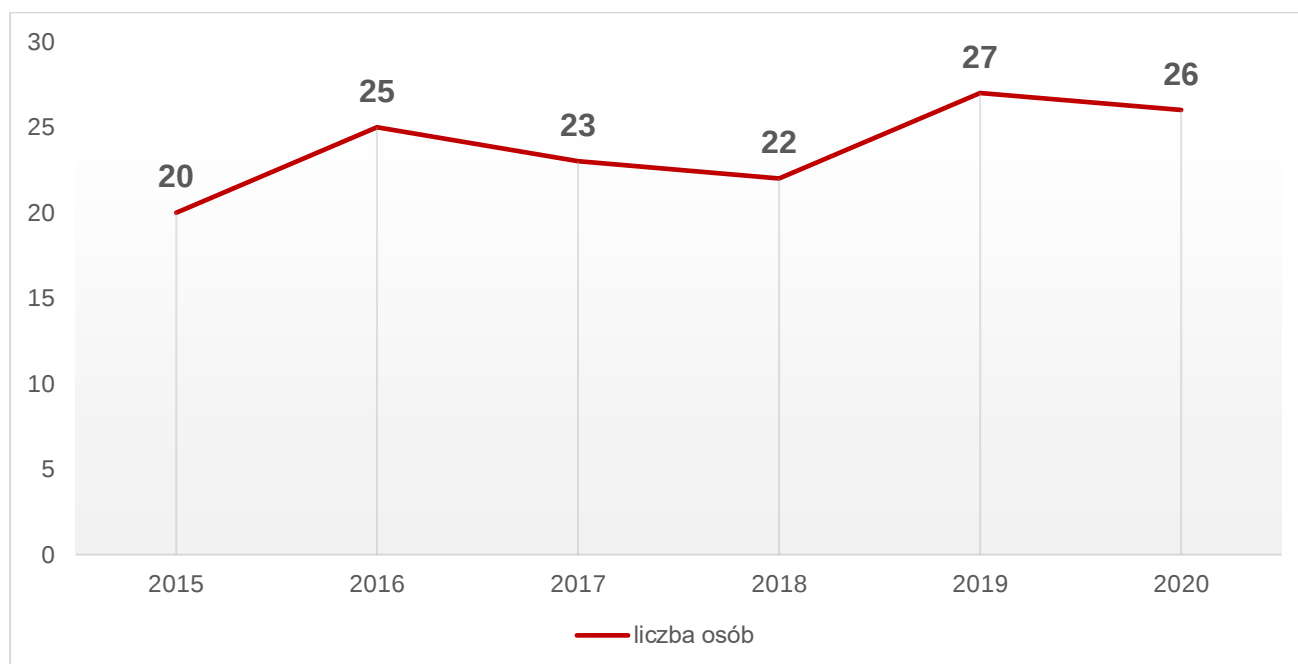
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MRIPS

W 2020 roku GOPS w Świdwinie udzielił najwięcej zasiłków celowych i w naturze - 383 osoby otrzymało decyzją wsparcie w powyższej formie. Na przełomie ostatnich 5 lat nastąpił ogólny spadek ilości udzielanych świadczeń, w szczególności dotyczy to zasiłków stałych, okresowych, zasiłków celowych i w naturze.

Nieznaczny wzrost liczby udzielonych świadczeń dotyczy usług opiekuńczych. W 2016 roku przyznano pomoc 25 osobom, a w 2020 roku 26 osób zostało objętych usługami opiekuńczymi.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja wyglądała następująco:

Wykres 11. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OZPS za 2019 rok

Usługi opiekuńcze są świadczeniem niepieniężnym. Pomoc w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania przysługuje osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Zadanie realizowane jest ze środków własnych gminy. Zasady odpłatności za usługi opiekuńcze zostały ustalone uchwałą Rady Gminy Świdwin Nr 11/55/2015 z dnia 27 października 2015 roku. Usługi opiekuńcze w gminie Świdwin świadczone są przez opiekunki zatrudnione z ramienia GOPS, na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenie, jak również w ramach wykonywanych prac społecznie użytecznych

Gmina nie świadczy specjalistycznych usług opiekuńczych od 2017 roku, z uwagi na brak zapotrzebowania w gminie na ten rodzaj pomocy. Na przestrzeni ostatnich 3 lat do GOPS w Świdwinie nie wpłynął żaden wniosek zgłaszający potrzebę specjalistycznych usług opiekuńczych.

Kolejną formą wsparcia świadczoną na rzecz mieszkańców Gminy Świdwin jest pomoc w formie posiłku. Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu”, przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Celem priorytetowym Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Dane zamieszczone w tabeli poniżej przedstawiają liczbę osób korzystających z programu.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z Programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2016-2020

ROK	2016	2017	2018	2019	2020
Rzeczywista liczba osób objętych programem	750	559	544	501	458
Liczba dzieci korzystających z posiłku	309	227	209	162	149
Liczba osób korzystających z zasiłku celowego	595	427	434	458	423
Koszt programu ogółem	328 290,00	309 814,00	232 800,00	236 303,00	213 412,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Świdwinie

Na przestrzeni ostatnich 5 lat znacząco zmalała liczba osób korzystających z Programu. Ogólne zmiany demograficzne, tj. mniejszy przyrost naturalny spowodował, że w szkołach znajduje się mniej dzieci, czego efektem jest malejące zapotrzebowanie na pomoc w formie ciepłego posiłku. Dodatkowo, wzrósł poziom życia mieszkańców i mniej osób kwalifikuje się do otrzymania pomocy w ramach Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Jednym z wielu zadań pomocy społecznej wynikających z art. 45 ust.1 - 4 Ustawy o pomocy społecznej jest praca socjalna, która jest niematerialną formą wsparcia przy kształtowaniu nowych postaw społecznych. Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin dysfunkcyjnych w środowisku społecznym. Pomoc w tej formie ma na celu wypracowanie zmiany funkcjonowania społecznego i zawodowego osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wykorzystywanie i rozwój ich zasobów. Poradnictwo w pracy socjalnej jest działaniem, którego głównym celem jest stworzenie warunków do podejmowania przez klientów samodzielnych prób rozwiązywania swoich problemów, co wiąże się z wprowadzaniem szeroko rozumianych zmian w ich życiu. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. W 2020 roku praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie wspierania w uzyskaniu pomocy ze strony właściwych organów, instytucji i organizacji (pomoc w wypełnianiu wniosków, informowanie o różnych uprawnieniach, pomoc

w ustaleniu niepełnosprawności), poradnictwa wychowawczego, rodzinnego i zawodowego. GOPS w Świdwinie objął tym rodzajem wsparcia 306 rodzin (855 osób w tych rodzinach).

Ponadto w latach 2016 - 2020, 174 rodziny zostały objęte poradnictwem specjalistycznym, natomiast interwencją kryzysową na przestrzeni ostatnich 5 lat wsparta została 1 rodzina.

Tabela 10. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE (prawne, psychologiczne, rodzinne)	32	35	64	27	16
INTERWENCJA KRYZYSOWA	1	-	-	-	-
PRACA SOCJALNA	465	461	418	356	306

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Świdwinie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie realizuje także zadania wynikające z Ustawy o świadczeniach rodzinnych. W skład świadczeń rodzinnych wchodzi:

- o zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- o świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy i świadczenie pielęgnacyjne,
- o jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- o świadczenie rodzicielskie.

Osobie otrzymującej zasiłek rodzinny mogą przysługiwać również następujące dodatki:

- o dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- o dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- o dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- o dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- o dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- o dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- o dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Strukturę świadczeń rodzinnych w perspektywie ostatnich 5 lat przedstawia tabela poniżej, w której umieszczone zostały informacje o liczbie przyznanych świadczeń oraz kwoty poniesionych wydatków.

Tabela 11. Liczby i kwoty wypłaconych świadczeń w latach 2015-2019

	2016		2017		2018		2019		2020	
	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota
Zasiłek rodzinny	6 918	774 183,06	6 559	753 299,59	6 422	728 989,30	5 501	626 436,30	4 463	515 442,08
Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	48	65 661,97	33	24 626,58	38	31 110,18	10	10 000	9	9 000
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,	58	22 633,20	81	31 230,26	101	38 325,91	74	28 930,44	68	26 825,56
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	389	72 023,48	288	53 081,09	253	43 054,04	287	52 738,28	306	56 279,30
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	340	34 345,98	280	30 152,38	278	29 274,36	229	23 043,96	213	21 295,04
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	621	45 448,60	696	39 582,65	805	38 004,65	663	31 921,48	496	26 404,82
dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej.	1 176	105 664,74	1 091	102 868,49	1 109	102 682,25	964	88 825,10	830	77 538,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Świdwin

Zasiłki rodzinne finansowane są w całości z budżetu państwa i stanowią one znaczące wsparcie dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Świdwin. W przypadkach przekroczenia kryterium dochodowego zasiłki rodzinne wypłacane są według tzw. zasady „złotówka za złotówkę”, tj. w wysokości pomniejszonej o kwotę, o jaką dochód rodziny przekroczył aktualnie obowiązującą kwotę uprawniającą do zasiłku, pomnożoną przez liczbę osób w danej rodzinie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie w ramach Ustawy o świadczeniach rodzinnych realizuje również wypłatę świadczeń opiekuńczych, w zakres których wchodzi: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy. Poniższa tabela wskazuje na systematyczny wzrost osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych w kolejnych latach:

Tabela 12. Wsparcie dla osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych oraz świadczenia rodzicielskiego, w latach 2016-2020

WYSZCZEGÓLNIENIE		2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłek pielęgnacyjny	Liczba	241	232	219	221	214
	Kwota	412 182,00	383 112,00	388 771,78	467 599,08	513 267,52
Świadczenie pielęgnacyjne	Liczba	19	23	24	35	47
	Kwota	282 620,00	376 667,50	364 463,10	510 804,60	906 419,40
Specjalny zasiłek opiekuńczy	Liczba	18	18	14	9	3
	Kwota	81 882,70	82 898,10	78 196,00	53 940,00	19 840,00
Zasiłek dla opiekuna	Liczba	16	12	8	7	2
	Kwota	87 464,00	55 813,40	48 980,00	36 972,90	9 920,00
Świadczenie rodzicielskie	Liczba	47	48	42	36	21
	Kwota	324 512,90	252 514,70	246 625,60	251 395,60	143 403,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Świdwinie

W analizowanym okresie liczba zasiłków pielęgnacyjnych uległa zmniejszeniu, podobnie jak liczba wypłacanych zasiłków dla opiekuna, która znacząco spadła z 16 zasiłków w 2016 roku do 2 zasiłków wypłaconych w roku 2020. Również liczba wypłacanych specjalnych zasiłków opiekuńczych oraz świadczeń rodzicielskich uległa zmniejszeniu. Dynamicznie wzrosła ilość wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych, co wskazuje na konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań wspierających dla osób z niepełnosprawnościami, ze szczególnym uwzględnieniem osób wymagających stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku z wyraźnie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Świadczenie wychowawcze ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Przysługuje ono matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia; w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie. Z dniem 1 lipca 2019 roku zmianie uległy warunki przyznawania świadczenia, upoważniające do pobierania świadczenia wychowawczego na każde niepełnoletnie dziecko niezależnie od dochodu rodziny. Świadczenie finansowane jest w całości z budżetu państwa. W 2019 roku przyjętych zostało 666 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, w tym 301 metodą tradycyjną i 365 przesłanych drogą elektroniczną. Na koniec grudnia 2019 roku ze świadczenia wychowawczego korzystało 1009 dzieci.

W ramach wsparcia wypłacane są również: jednorazowe świadczenie „Za życiem”, jednorazowe świadczenie „Dobry Start” oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego, dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne, stypendia szkolne oraz zasiłek szkolny.

2.2.5 UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Dokonując analizy problemu uzależnień i przemocy w rodzinie należy zwrócić uwagę, że są one często – chociaż nie zawsze - ze sobą powiązane na zasadzie sprzężenia przyczynowo – skutkowego. Dlatego konieczne jest podejście wielopłaszczyznowe do problemu, uwzględniające różne rodzaje uzależnień (alkohol, narkotyki, uzależnienia behawioralne) i przemocy (przemoc fizyczna, psychiczna, finansowa, cyberprzemoc). Gmina Świdwin realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny

Program Przeciwdziałania Narkomanii. Adresatami programów są osoby z problemem alkoholowym, narkotykowym i ich rodziny. Celem programów jest uświadomienie mieszkańcom skutków nadużywania alkoholu i narkotyków, pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Programy te są dokumentami stanowiącymi podstawę podejmowanych działań w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie Gminy Świdwin i stanowią katalog przedsięwzięć będących zadaniami własnymi gminy w obszarze zagadnień społecznych, wynikających z art. 4 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z art. 10 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z ich treścią zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, poprzez działalność wychowawczą i informacyjną;
- ograniczanie dostępności do alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz

dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Główne cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Świdwin to:

1. rozpoznawanie problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie gminy,
2. zmniejszanie rozmiarów aktualnie istniejących problemów alkoholowych i narkotykowych w tym szczególnie związanych z przemocą domową,
3. zapobieganie powstaniu nowych problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie gminy,
4. kreowanie i propagowanie zdrowego i trzeźwego trybu życia.

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2016 - 2020 przedstawia poniżej załączona tabela.

Tabela 13. Liczba posiedzeń i wniosków - GKRPA w Gminie Świdwin w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019
Liczba posiedzeń GKRPA	12	12	12	12
Liczba wniosków o objęcie postępowaniem osoby nadużywającej alkoholu	42	30	49	39

Źródło: Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii

Na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. Rada Gminy Świdwin Uchwałą Nr XLIII/262/2018 z dnia 29 marca 2018 roku ustanowiła także Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018 - 2022. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Tak zrodziła się idea Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół funkcjonuje przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świdwinie, Realizatorami Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2018- 2022 są:

- Komenda Powiatowa Policji,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie,
- Placówki oświatowo-wychowawcze,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Organizacje pozarządowe,
- Parafie.

W 2020 roku Zespół Interdyscyplinarny zorganizował 4 posiedzenia, ponadto odbyło się 126 posiedzeń grup roboczych. W roku 2019 odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 82 posiedzenia grup roboczych.

Tabela 14. Działania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	4	4	4	4
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	140	56	126	82	126
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskich Kart	34	17	26	30	39
Prowadzone działania w rodzinie (poradnictwo socjalne, zawodowe i	79	20	34	48	39

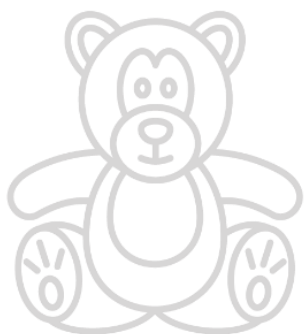
rodzinne)					
Zakończenie procedury Niebieskiej Karty	19	8	20	21	18

Źródło: Sprawozdanie z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Wszystkie z ww. programów zawierają zdobyte w trakcie realizacji poprzednich programów doświadczenia oraz wnioski wynikające z diagnozy lokalnych problemów. Wskazują one jednoznacznie na konieczność łączenia działań w zakresie profilaktyki alkoholowej z innymi, przeciwdziałającymi przemocy i uzależnieniom od substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP, uzależnieniom behawioralnym. Stąd konieczność realizacji wielowymiarowych działań w zakresie przemocy i cyberprzemocy uzależnień oraz inicjatyw kształtujących umiejętności interpersonalne i społeczne (np. komunikacja, rozpoznawanie psychomanipulacji).

We wszystkich rodzajach uzależnień mamy do czynienia z utratą kontroli nad sytuacją, a w następstwie frustracją i agresją. Właśnie dlatego występowanie przemocy w rodzinie jest często elementem współistniejącym ze zjawiskiem uzależnień, oba obszary problemowe przenikają się wzajemnie. Zaleca się stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia, opartego o jeden wspólny program profilaktyczny.

2.2.6. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Świdwin na lata 2020 – 2022 jest podstawowym dokumentem opracowanym zgodnie z art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Głównym celem programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W ramach współpracy z realizatorami i partnerami programu prowadzone są działania pomocowe dla rodzin w celu uzyskania kompetencji do prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich.

Jedną z podstawowych form wsparcia jest asystent rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, pochodzenia, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym. Asystent rodziny działa na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na terenie gminy zatrudnionych było 3 asystentów. Rodziny objęte wsparciem wymagały pomocy w następujących obszarach:

- o niewystarczających umiejętności w pokonywaniu trudności opiekuńczo - wychowawczych,
- o nieumiejętności organizacji życia rodziny, w tym planowania czasu wolnego,
- o trudności z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w tym racjonalnego gospodarowania budżetem domowym,
- o pomocy w sprawach urzędowych, w tym pomoc związana z procedurą uzyskania mieszkania socjalnego,
- o pomocy w zakresie możliwości uzyskania odpowiednich kwalifikacji zawodowych i zatrudnienia.

W 2019 roku wsparciem asystentów rodziny było objętych 29 rodzin. Szczegółowo obrazuje to poniższa tabela.

Tabela 15. Rodziny objęte wsparciem Asystenta w 2019 roku

Liczba rodzin objętych pomocą w formie Asystenta Rodziny	29
Liczba rodzin, z którymi Asystent zakończył współpracę w 2019 r.	12
Liczba dzieci niepełnoletnich w rodzinach	61
Rodziny wielodzietne	14
Rodziny niepełne	17
Liczba rodzin z dziećmi umieszczonymi w zastępczej formie opieki	9
Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora	13

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS w Świdwinie za 2019 rok

Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Jest to przejściowa – okresowa forma opieki nad dzieckiem.

W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem jest zapewnienie mu opieki w jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina zastępcza przyjmując dziecko pod swoją opiekę, dba o rozwój fizyczny i intelektualny, zaspokaja potrzeby zarówno w sferze materialno-bytowej jak i emocjonalnej. Angażuje się w proces kształcenia, pogłębia zainteresowania, organizuje wypoczynek wakacyjny. Wypełnia obowiązki rodzicielskie wobec dziecka, dla którego tworzy rodzinę zastępczą. Rodzice zastępczy w swoich działaniach współpracują z rodziną biologiczną, która bierze udział w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących ich dzieci (np. przy wyborze szkoły, zawodu, wykonywaniu poważnych zabiegów medycznych).

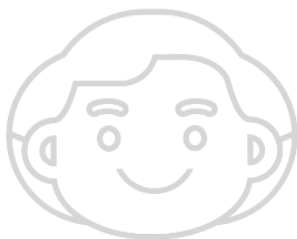

W 2019 roku dwoje dzieci z terenu Gminy Świdwin przebywało w placówkach opiekuńczo - wychowawczych. Natomiast w rodzinach zastępczych przebywało 13 dzieci z terenu Gminy Świdwin. W 2019 roku na powyższy cel przeznaczono kwotę 64 259,73 zł.

W ramach innowacyjnych działań w tym obszarze Gmina Świdwin przystąpiła do projektu partnerskiego utworzonego przez jednostki spoza sektora finansów publicznych w celu wspólnej realizacji projektu partnerskiego „Podziel się domem – razem możemy więcej”. Celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych i wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. W ramach projektu będą prowadzone działania przeciw wykluczeniu społecznemu z tytułu orzeczenia niepełnosprawności lub przebywania w pieczy zastępczej, a także rozwój poradnictwa rodzinnego i specjalistycznego poradnictwa rodzinnego dla rodzin zastępczych dla uczestników projektu z powiatu świdwińskiego, obecnie objętych jest wsparciem 25 rodzin. Kontynuację oraz komplementarność tych działań stanowi także kolejny projekt „Razem możemy więcej!”.

Rekomenduje się dalszy rozwój działań mających na celu wieloaspektowe wsparcie asystenta rodziny oraz propagowanie idei rodzin zastępczych.

2.2.7. OSOBY STARSZE, NIESAMODZIELNE I Z NIEPEŁNOPRAWNOŚCIAMI

Osoby niepełnosprawne to osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia codzienne życie, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych. Choroba i niepełnosprawność natomiast prowadzą do pogorszenia sytuacji materialnej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. Brak możliwości pracy zarobkowej, duże koszty leczenia, rehabilitacja, bariery architektoniczne, potrzeba opieki ze strony innych osób powodują, że osoby te często są klientami pomocy społecznej.

Problemami osób z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Świdwin zajmują się:

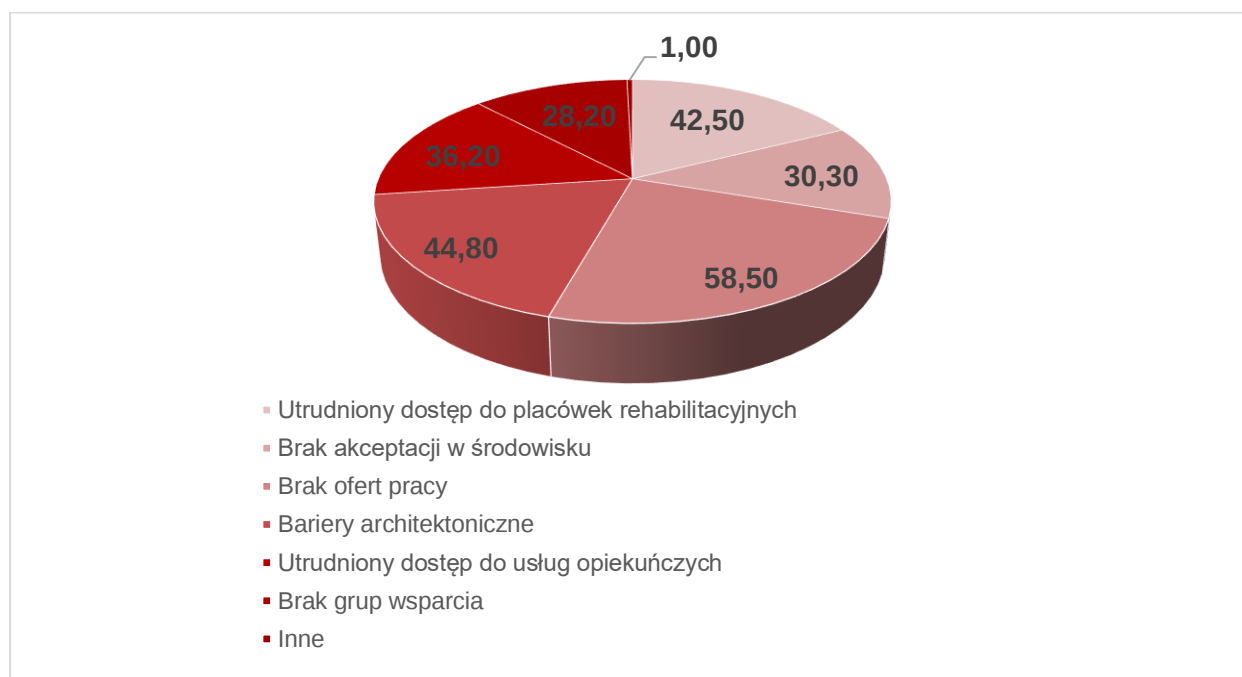
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdwinie
- Starostwo Powiatowe w Świdwinie.

W gminie brakuje nadal podmiotów z sektora pozarządowego, które przyczyniłyby się do aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Problem stanowią także bariery architektoniczne oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych. Zaleca się poszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi w tym zakresie.

Obszar wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami został poddany ocenie mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym. Respondenci wskazali, że głównymi trudnościami dla osób z niepełnosprawnościami są:

- utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (42,5 % ankietowanych)
- brak akceptacji w środowisku (30,3 % ankietowanych)
- brak ofert pracy (58,5 % ankietowanych)
- bariery architektoniczne (44,8 %).

Wykres 12. Problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wyniki ankiet implikują konieczność podjęcia działań w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz do inwestycji w rozwój infrastruktury. Jest to wyzwanie na najbliższe lata zarówno dla władz miasta jak i organizacji pozarządowych.

Polityka wobec osób starszych określana jest jako realizacja potrzeb i warunków bytowych seniorów i ma na celu te działania, które w sposób planowy i celowy mają wpływać na poprawę sytuacji życiowej starszych ludzi. Dotyczy to oświaty, kultury, ochrony zdrowia, organizacji czasu wolnego, ochrony pracy ludzi starszych, pomocy obłożnie chorym, pracy socjalnej z osobami starszymi, kształtowania odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy instytucjonalnej oraz warunków materialnych seniorów.

W ramach aktywizacji społecznej osób starszych na terenie Gminy Świdwin działały do tej pory 2 Kluby Seniora: Senior+ w Krosinie i Oparznie. W 2021 roku uruchomiono kolejny Klub Senior + w miejscowości Cieszeniewo. Każdy z Klubów Seniora zrzesza po 15 uczestników. Obecnie Kluby Seniora prowadzone są przez Urząd Gminy, jednak zgodnie z art. 111a Ustawy o pomocy społecznej zostaną włączone w struktury organizacyjne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie.

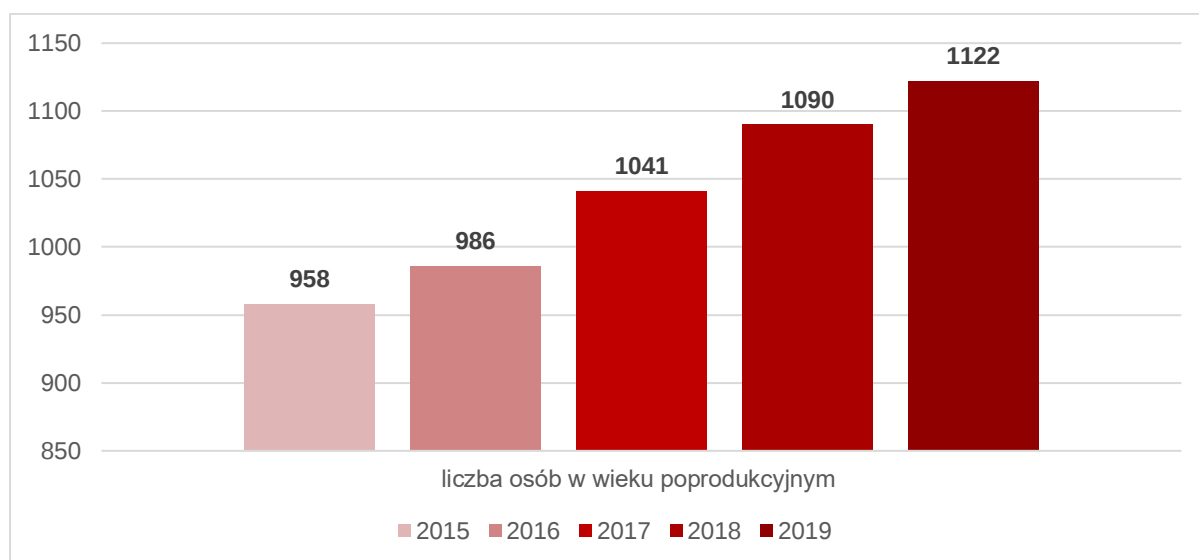
Oferta Klubów Seniora jest zgodna z Programem Wieloletnim „Senior+”. Zajęcia odbywają się codziennie, od poniedziałku do piątku w godz. 10.00 - 13.00 oraz 15.00 - 20.00 (Klub Senior + w Krosinie), a także w godz. 12.00 - 20.00 (Klub Senior+ w Rogalinie). Każdy z Klubów posiada zatrudnionego animatora, który dba o komfort i bezpieczeństwo seniorów oraz koordynuje przebieg

zajęć. W ofercie dla seniorów znajdują się również wyjazdy do kina lub wycieczki krajoznawcze. Podczas zajęć edukacyjno-sportowych dba się o kondycję fizyczną seniorów, prowadzone są również zajęcia poprawiające ich pamięć i koncentrację. W ofercie znajdują się również warsztaty oraz spotkania ze specjalistami.

Na terenie Gminy Świdwin honorowana jest Zachodniopomorska Karta Seniora. Karta umożliwia osobom powyżej 60 roku życia korzystanie na preferencyjnych warunkach z katalogu ofert kulturalno-edukacyjnych oraz zdrowotnych i rekreacyjnych, które są oferowane przez partnerów Programu.

Gmina Świdwin przystąpiła również do realizacji rządowego Programu „Wspieraj Seniora”, którego celem jest wsparcie seniorów, którzy ukończyli 70 lat i w związku z pandemią SARS-CoV-2 nie wychodzą z domu. Gmina nie posiada jednak lokalnego programu wspierającego seniorów.

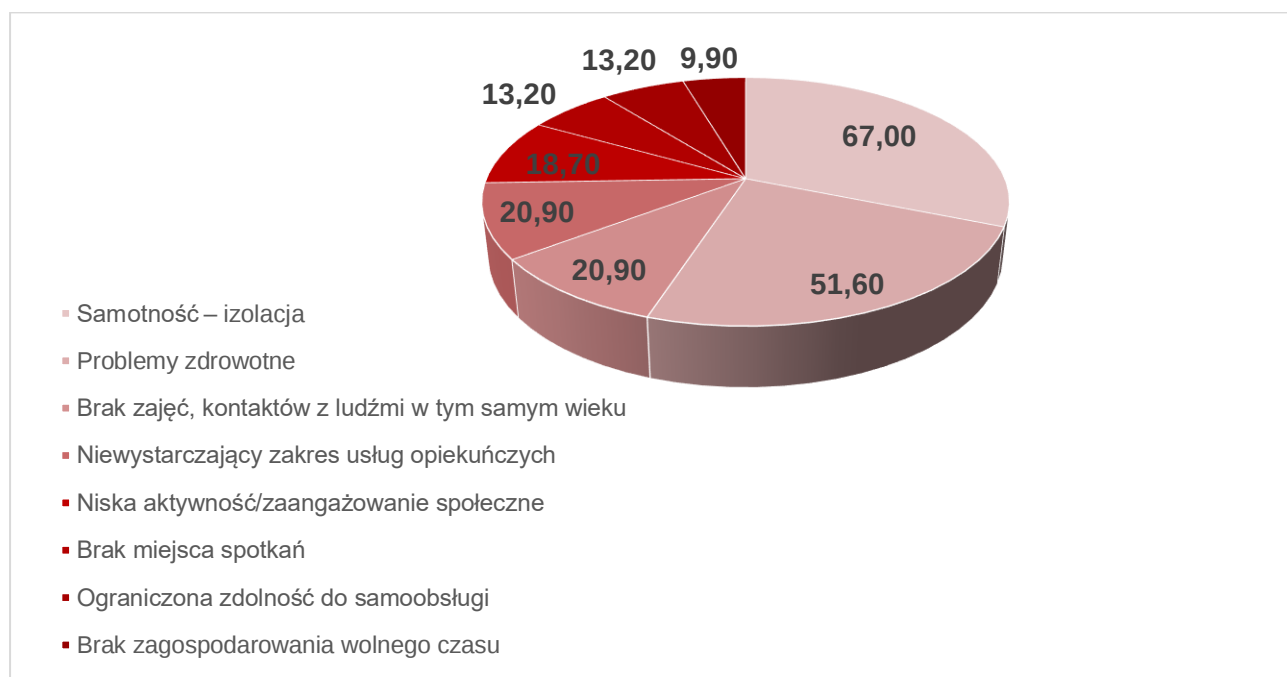
Wykres 13. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy Świdwin w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak widać na powyższym wykresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, systematycznie rośnie. W ciągu ostatnich 5 lat grupa ta wzrosła o 164 osoby. Oznacza to przyrost o 17,00 %. Powyższe ustalenia stanowią przesłankę do działań o charakterze opiekuńczym oraz do inwestycji w infrastrukturę, a także rozwój usług przeznaczonych dla osób w starszym wieku. Jest to również zapowiedź rozwoju rynku usług skierowanych do seniorów w obszarze integracji społecznej. Jak bowiem wykazały badania ankietowe, główne problemy społeczne osób starszych to: samotność, problemy zdrowotne oraz brak zajęć integracyjnych i utrudniony dostęp do usług opiekuńczych.

Wykres 14. Problemy społeczne osób starszych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Biorąc pod uwagę fakt starzenia się społeczeństwa i rosnącą konieczność zaspokojenia potrzeb seniorów zarówno w aspekcie finansowym i zdrowotnym, jaki i społecznym, rekomenduje się rozwój działań mających na celu społeczną integrację międzypokoleniową. Konieczne staje się dla gminy tworzenie rozwiązań systemowych służących aktywizacji społecznej i zawodowej osób starszych, pobudzaniu ich samodzielności w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej oraz wsparciu niesamodzielnych osób starszych i osób sprawujących nad nimi opiekę. Wskazane jest również propagowanie idei wolontariatu oraz samopomocy sąsiedzkiej, tworzenie postaw altruistycznych, zwłaszcza w okresie izolacji społecznej spowodowanej pandemią.

2.3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest skuteczną i racjonalną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron obszaru związanego z pomocą społeczną Gminy Świdwin oraz szans i zagrożeń, jakie są z nim związane. W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu pomocy społecznej gminy. Jednocześnie analiza stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania właściwych kierunków rozwoju. Dodatkowo przedmiotowa analiza ujawnia obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy. Litery występujące w nazwie są jednocześnie pierwszymi literami każdej z anglojęzycznych nazw elementów tej analizy. Są to odpowiednio: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse) oraz Threats (zagrożenia).

S - MOCNE STRONY	W - SŁABE STRONY
- o korzystne położenie komunikacyjne - o programy zdrowotne i profilaktyczne (dożywanie dzieci, przeciwdziałanie przemocy, program ochrony zdrowia psychicznego, program wspierania rodziny) - o działalność organizacji pozarządowych - o działalność świetlic środowiskowych - o działalność biblioteki	- o oferta edukacyjna niewystarczająco uwzględniająca potrzeby edukacyjne wszystkich grup uczniów - o mało zróżnicowany obszar współpracy z NGO, niski poziom dostosowania oferty do zmieniających się uwarunkowań i trendów społecznych - o utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych, specjalistycznej opieki zdrowotnej - o „szara strefa” na rynku pracy - o niewielka liczba podmiotów ekonomii społecznej - o brak mieszkań wspomaganych i chronionych - o niski wskaźnik przedsiębiorczości - o niski poziom aktywności społecznej - o niskie poczucie tożsamości społeczności lokalnej
O - SZANSE	T - ZAGROŻENIA
- o możliwość pozyskania dofinansowania ze środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 - o fundusze krajowe - o poszerzenie współpracy z NGO, powiatowymi JST - o zaangażowanie lokalnych inwestorów, przedsiębiorców - o rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej - o promowanie ekonomii społecznej - o wdrożenie nowych programów profilaktycznych - o rozwój infrastruktury mieszkaniowej, - o rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej - o innowacyjne działania na rzecz rozwoju aktywności społecznej	- o nieznana skala następstw gospodarczych i społecznych spowodowanych pandemią COVID - o niekorzystna sytuacja gospodarcza kraju - o osłabienie pozycji UE na globalnym rynku a w następstwie pozycji konkurencyjnej Polski i regionu; - o kryzys funkcji rodziny - o nieefektywna polityka społeczna na poziomie krajowym - o częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego - o starzenie się społeczeństwa - o migracja ludności w wieku produkcyjnym - o nieznane dotychczas problemy społeczne np. cyberprzemoc, cyberuzależnienia, uzależnienia behawioralne - o niski stopień dofinansowania nowych zadań zleconych dla JST

2.4 WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH

OGÓLNE WNIOSKI Z BADAŃ ANKIETOWYCH:

Oprócz oceny poszczególnych obszarów funkcjonowania Gminy Świdwin, mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie działań niezbędnych do wdrożenia w Centrum Usług Społecznych oraz do ogólnej oceny potrzeb różnych grup społecznych w gminie.

Głównym powodem, dla którego mieszkańcy zwracali się do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, było uzyskanie pomocy finansowej (62,7% ankietowanych). 57% badanych korzysta ze świadczeń rodzinnych, 32,3% z pomocy społecznej, 17,1% z funduszu alimentacyjnego, 7,8% respondentów wskazało inne powody. 78% ankietowanych mieszkańców nie spotkało się z trudnościami w załatwianiu spraw w GOPS w Świdwinie, 88,8% jest zadowolonych ze sposobu załatwienia sprawy.

Z najczęstszych problemów, które istnieją w gminie są: bezrobocie (57,6%), alkoholizm (44,5%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (29,8%), ubóstwo (22,9%). Z góry wśród działań, które zdaniem ankietowanych powinien podjąć samorząd, aby ograniczyć problemy społeczne znalazły się: tworzenie warunków do powstania nowych miejsc pracy (57,1%), budowa mieszkań socjalnych (33,4%), zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych i opiekuńczych (30%).

Mieszkańcy zostali zapytani o katalog usług niezbędnych do wdrożenia w ramach działania Centrum Usług Społecznych. Wśród odpowiedzi najczęściej się pojawiły:

- o pomoc psychologiczna i prawna dla mieszkańców gminy – 52,9%,
- o badania profilaktyczne – 47,4%,
- o usługi opiekuńcze dla osób starszych – 43,9%,
- o gabinet fizjoterapii – 42,2%,
- o animacja społeczności lokalnej (warsztaty, festyny, konkursy, imprezy sportowe itd.) – 39,2%.

80,9% ankietowanych zaznaczyło, że planuje korzystać z oferty Centrum Usług Społecznych w przyszłości. 53,7% uważa, że utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Świdwin w dużym

stopniu przyczyni się do rozwiązania problemów społecznych w gminie, natomiast 26,6% uważa, że w niewielkim stopniu, ponieważ potrzebne są ogólnokrajowe zmiany systemowe.

WNIOSKI Z WYWIADÓW POGŁĘBIONYCH:

Podczas przeprowadzonych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie, Radnymi Gminy Świdwin, Kierownictwem i pracownikami Urzędu Gminy Świdwin, a także mieszkańcami gminy zgłoszono, iż najbardziej zagrożonymi grupami społecznymi na terenie gminy są osoby starsze, osoby młode jak również osoby z niepełnosprawnościami.

Jednym z bardzo ważnych elementów, którego skutki odczuwa się na terenie gminy to brak specjalistycznej opieki medycznej, m.in. brakuje rehabilitantów, specjalistów w dziedzinie chorób nowotworowych lub pediatrii.

Obecna sytuacja związana z COVID-19 spowodowała duże zmiany na rynku pracy, wiele firm zostało zmuszonych do zawieszenia swoich działalności bądź co gorsza do ogłoszenia upadłości. Osoby takie powinny mieć możliwość wsparcia psychologicznego, dodatkowo dla osób bezrobotnych przydatnym instrumentem wsparcia byłyby porady prawne w zakresie pozyskiwania środków finansowych na prowadzenie swoich działalności w obecnej sytuacji epidemiologicznej. Nawiązując do problemu jakim jest dynamicznie rozwijająca się i trudna do przewidzenia pandemia należy mieć na uwadze, iż wiele działań będzie organizowanych dostosowując się do wymogów sanitarnych.

Duży problem w Gminie Świdwin mają osoby niepełnosprawne intelektualnie oraz fizycznie, gdyż posiadają trudności w związku z znalezieniem miejsc pracy wynikający z barier architektonicznych, np. brak specjalnych podjazdów do budynków dla wózków inwalidzkich. Dodatkowo mało jest ofert pracy, które odpowiadają osobom niepełnosprawnym intelektualnie. Zaleca się stworzenie podmiotu ekonomii społecznej, na przykład spółdzielni socjalnej, aby zapewnić tej grupie osób pracę.

Według mieszkańców i osób pracujących w jednostkach organizacyjnych gminy, brakuje dostępu do mieszkań socjalnych i komunalnych w szczególności dla rodzin wielodzietnych. Na tą chwilę mieszkańcy gminy czekają na miejsce w mieszkaniu komunalnym przez kilka lat, a gmina nie dysponuje zasobami, które można dostosować do tej formy wsparcia.

Pracownicy socjalni wskazują również na problem tak zwanej bezradności pokoleniowej polegający na tym, iż dzieci osób, które korzystających ze wsparcia z Ośrodka Pomocy Społecznej często

również tak jak ich rodzice borykają się np. z uzależnieniami bądź problemami natury psychologicznej. Taka sytuacja powoduje, że środowisko osób zagrożonych wykluczeniem społecznym nie zmniejsza się. Ważnym elementem pracy socjalnej i w szczególności pracy asystentów rodziny jest wsparcie osób młodych i dzieci w zakresie wyjścia ze środowiska wykluczenia społecznego.

Pewna rozbieżność w zdaniach nastąpiła przy ocenie poziomu zaangażowania i współpracy z organizacjami pozarządowymi. 45,9% osób uzupełniających ankietę dotyczącą diagnozy problemowej w gminie zaznacza, że współpraca z NGO jest na przeciętnym poziomie, 41,3% uważa współpracę za dobrą lub bardzo dobrą. Niemniej jednak pracownicy samorządowi podczas wywiadów pogłębionych wskazali, iż współpraca z NGO nie jest na zadowalającym poziomie przede wszystkim ze względu na to, iż na terenie gminy nie funkcjonuje zbyt dużo tych organizacji. Problemem jest znalezienie odpowiedniego NGO do realizacji celów z zakresu pomocy społecznej.

Problem młodzieży na terenie gminy polega na tym, iż ze względu na niski dostęp do oferty kulturalnej i rozrywkowej, coraz bardziej stanowią się uzależnieni od alkoholu lub narkotyków. W dodatku niewystarczająca liczba miejsc pracy powoduje wyjazd tych osób za teren gminy. Połączenie działań dotyczących zwiększenia miejsc spotkań z rozwojem lokalnej gospodarki spowoduje zatrzymanie młodych osób w gminie i zmniejszenie ryzyka rozwoju u nich różnych form uzależnień. Mile widziane byłyby konsultacje w zakresie doradztwa zawodowego i badań predyspozycji zawodowych.

WNIOSEK:

W ramach dalszych działań zaleca się postępowanie mające na celu powiększenie posiadanych zasobów poprzez zwiększenie roli rodziny, wsparcie osób szczególnie potrzebujących wsparcia oraz aktywizację społeczności lokalnej.

DZIAŁANIE:

Utworzenie w Gminie Świdwin Centrum Usług Społecznych

Analiza SWOT/TOWS Gminy Świdwin pokazuje, że w gminie **przeważają słabe strony** nad mocnymi, a **w otoczeniu jest dużo szans**. Ten zewnętrzny potencjał jest do wykorzystania. Działania gminy powinny minimalizować słabości w celu wykorzystania okazji zewnętrznych. W wymiarze społecznym przejawia się to w działaniach na rzecz rozwoju lokalnej polityki społecznej, powiększaniu kapitału w wymiarze zarówno gospodarczym jak i społecznym poprzez rozwój przedsiębiorczości i inwestycji i dzięki temu rozwój zasobów lokalnych.

